

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

Навчально-науковий інститут філології та історії

Кафедра іноземних мов та методики викладання

Магістерська робота на тему:

**«Використання інформаційно-комунікаційних технологій для
підвищення мотивації вивчення старшокласниками англійської
мови»**

Студентки 40-62-2А групи
ННІ Філології та історії
спеціальності:
014 Середня освіта
(Англійська мова і література)
ОПП «Середня освіта
(Мова і література (англійська))»
Биленко Аліни Станіславівни

Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук, ст. викл.
Бутова Віра Олександрівна

Робота допущена до захисту:
Зав.кафедри: _____ О. МІЛЮТІНА
« ___ » _____ 2024 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	8
1.1. Поняття «інформаційно-комунікаційні технології»: зміст, сутність, особливості	8
1.2. Сутність і структура мотиваційної сфери особистості.....	13
1.3. Психологічні особливості формування мотивації учнів старших класів 19	19
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	25
2.1. Інформаційні технології у навчанні англійської мови у старшій школі	25
2.2. Методика проведення дослідження впливу використання інформаційно-комунікаційних технологій на підвищення мотивації учнів старших класів на уроках англійської мови	37
2.3. Визначення рівня мотивації до вивчення англійської мови в учнів старших класів.....	39
2.4. Застосування ІКТ для підвищення мотивації до вивчення англійської мови в учнів старших класів	45
Висновки до розділу 2.....	58
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Закордонні дослідники давно займаються проблемою недоотримання учнівством певних компетенцій, що спричинено перервою у здобутті освіти. Стихійні лиха, політичні кризи, епідемії значною мірою впливають на те, що здобувачі освіти під час тривалого періоду не відвідували заклади освіти зовсім, або відвідували їх ситуативно. Так само у дітей можуть виникати індивідуальні проблеми, що призводять до пропускання значної кількості занять: довготривала хвороба, зміна місця проживання. Особливо актуальним питання освітніх втрат стало у зв'язку із початком пандемії корона вірусної інфекції COVID-19. У квітні 2020 р. у 191 країні було закрито усі школи (відповідно до даних ЮНЕСКО) [24]. Це значно вплинуло на функціонування системи освіти різних країн, зокрема нашої держави – України. З того часу дослідники почали висловлювати припущення щодо того, до яких наслідків можуть призвести подібні явища. З'явилися нові поняття *learning losses* та *learning gaps*. *Learning losses* (навчальні втрати) – уповільнення або переривання освітнього прогресу через великі прогалини чи паузи. *Learning gaps* (розриви) – значна стійка незмінна різниця в освітніх успіхах між різними категоріями здобувачів освіти.

У зв'язку з початком повномасштабної війни РФ проти України, ситуація в освіті ще більше ускладнилася. Протягом 2022/2023 навчального року на переважній більшості території України навчання відбувалося лише дистанційно, під час численних відключень електроенергії та зв'язку, що значно ускладнювало процес здобуття освіти. Суттєвою є проблема психологічного стану дітей та вчителів, на який можуть і впливають негативно постійні обстріли, ракетні атаки, вибухи. Досить часто діти стають тривожними і стурбованими. Унаслідок цього у дітей знижується мотивація до навчання. Школярі стають апатичними та байдужими, досить часто неуважними та розгубленими.

В освітній системі впродовж останніх трьох років активно відбувається зміна форм навчання. Відбувся перехід від найбільш звичного для вчителя

«живого» спілкування у класі, до дистанційного навчання у різних формах, яке потребує розуміння і використання інших закономірностей засвоєння знань, умінь та компетентностей, тобто іншої цифрової дидактики. Цифрова дидактика – це пошук нових способів навчання, застосування інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності та доступності освіти. Вона відкриває нові можливості для учнів та вчителів і дозволяє адаптуватися до сучасного світу, де цифрові компетентності стають дедалі важливішими.

Варто зазначити, що з 2023 року активно відбувається зміна статусу англійської мови в нашій державі, президент України подав на затвердження Верховній Раді законопроект, яким передбачено офіційне закріплення статусу англійської як однієї з мов для міжнародного спілкування в Україні. У пояснювальній законопроекту записці зазначено, що це є необхідним і важливим кроком до членства нашої держави у Європейському союзі.

Важливу роль у освітньому процесі відіграє мотивація здобувачів освіти до навчання. Учень, який її має, може досягти набагато більших успіхів у здобутті знань, порівняно з тим, у кого відсутня мотивація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показали, що теоретичні основи сутності даного питання розглядали як українські науковці, так і зарубіжні педагоги.

Проблемі використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з англійської мови присвятила частину своїх робіт Т. Кузьміна, Т. Коноваленко, Н. Бондар, Н. Горобченко.

У своїх дослідженнях Т. Кузьміна [52] розглядає ІКТ як інструмент, який може бути використаний для підвищення ефективності та якості навчання англійської мови, зокрема зробити навчання більш інтерактивним та захоплюючим, сприяти посиленню розвитку комунікативних навичок та сприяти співпраці та взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу.

Т. Коноваленко та Н. Бондар здійснили аналіз поняття «інформаційно-комунікаційні технології» та окреслили основні шляхи їх використання в процесі навчання англійської мови [33].

Н. Горобченко та В. Черниш вказували, що сучасні інформаційні технології значно сприяють ефективності самоосвіти, у той же час допомагають реалізувати нові методи та форми навчання, що можуть мотивувати учнів [30].

Калініна Л. та Прокопчук Н. представили особливості та ефективність електронної наочності як актуального засобу розвитку комунікативної компетентності школярів на уроках англійської мови [44].

Серед зарубіжних науковців, які займалися і займаються вивченням даної теми, можна виокремити І.А. Зимню, яка підкреслювала, що ІКТ можуть сприяти розвитку особистої мотивації до вивчення англійської мови, оскільки вони дозволяють учням виявляти свою творчість і само реалізуватися [72].

Відомий американський педагог та діяч освіти А. Дреєр звертав увагу на два чинники, які сприяють підвищенню мотивації до навчання: дії вчителя, спрямовані на посилення мотивації та джерела мотивації навчальної діяльності школярів [35].

Авторський колектив на чолі з Р. Panagiotidis розглядав взаємозв'язок між використанням технологічних засобів навчання, таких як цифрові ігри, мобільні програми або інструменти для спілкування в контексті вивчення іноземної мови та вплив цифрових технологій на вивчення іноземної мови [13].

Таким чином, у сучасних умовах необхідно спрямувати використання інформаційно-комунікаційних засобів навчання на підвищення мотивації учнів старших класів до вивчення англійської мови.

Відповідно до актуальності сформовано **мету дослідження**, яка полягає в розробці комплексу вправ з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації учнів старших класів до вивчення англійської мови та експериментально перевірити його ефективність.

Мета зумовила вирішення **завдань дослідження**:

- 1) схарактеризувати поняття «інформаційно-комунікаційні технології»
- 2) визначити сутність мотиваційної сфери та простежити психолого-педагогічні вікові особливості формування мотивації учнів старших класів;

- 3) схарактеризувати інформаційно-комунікаційні технології та форми їх впровадження в освітній процес;
- 4) розробити комплекс вправ із застосуванням ІКТ для підвищення мотивації учнів до вивчення англійської мови» та перевірити експериментально її ефективність.

Об'єктом дослідження система організації освітнього процесу з англійської мови для учнів старшого ступеня навчання.

Предметом дослідження є зміст, методи та прийоми використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови та їх вплив на підвищення мотивації учні старшого шкільного віку до навчання.

Для виконання поставлених завдань були використані такі **методи дослідження**: теоретичні (аналіз, синтез, порівняння та узагальнення); емпіричні: спостереження й опис; експеримент, тестування, анкетування).

Наукова новизна дослідження полягає у розробці та експериментальній перевірці системи вправ з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації учнів старшого шкільного віку до вивчення англійської мови.

Практична значущість отриманих результатів у тому, що розроблена система вправ може бути використана для підготовки уроків англійської мови вчителями закладів загальної середньої освіти у дистанційному режимі.

Результати роботи було впроваджено в освітній процес 11-х класів Комунальної установи Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №27, м. Суми, Сумської області у І семестрі 2023/2024 навчального року

Апробація отриманих результатів магістерського дослідження здійснювалася на Х Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної науки та освіти» (м. Львів, 19-20 січня 2024 року). Матеріали дослідження також опубліковано на офіційному сайті освітнього проєкту «На Урок».

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку

використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 75 сторінок, із них основна частина на 62 сторінках). Список використаних джерел містить 76 найменувань. Робота містить 2 таблиці і 24 рисунки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Поняття «інформаційно-комунікаційні технології»: зміст, сутність, особливості

У сучасному суспільстві інформаційно-комунікаційні технології стали невід'ємною частиною нашого життя. Вони змінюють наш спосіб, ритм життя і комунікацію. Тому цілком очевидно, що розвиток цифрових технологій, створює нові можливості в сучасному освітньому процесі.

Варто звернути увагу на визначення поняття «інформаційно-комунікаційні технології». Перш за все, визначимо дефініцію «технологія». Поняття «технологія» походить від гр. «*techne*» - мистецтво, майстерність, ремесло, і «*logos*» - знання, вчення, тобто «знання про майстерність». На сьогодні дане поняття має багато значень. Словник іншомовних слів тлумачить термін «технологія» як «сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь» [66]

Термін «технологія» започаткував і першим використав у науковій і технічній літературі німецький вчений і дослідник Йоганн Фрідріх Бекман. Так він назвав навчальну дисципліну і науку, яку він викладав у німецькому університеті в Хеттінгені з 1772 р. Предметом цієї науки він вважав ремесло та історію його розвитку. Йоганн Фр. Бекман вживав цей термін у значенні «знання ремесла», «пізнання ремесел, фабрик і мануфактур». Він став першим визнаним істориком знарядь, винаходів і технічних пристроїв, якому довіряли фахівці, а також засновником історії техніки. [55].

На сучасному етапі активно використовуються терміни «інформаційні технології» та «інформаційно-комунікаційні технології».

Литвин А. В. вважає, що інформаційні технології – це соціальне, культурне та освітнє явище, яке є невід'ємною складовою частиною культури

народу та його національної політики [42]. За визначенням Жалдак М.І., інформаційні технології – сукупність методів, засобів і прийомів, що використовуються для забезпечення ефективної діяльності людей в різноманітних виробничих і невиробничих сферах [36].

Інформаційні технології, що базуються на використанні персональних комп'ютерів, комп'ютерних мереж і засобів зв'язку утворюють інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Поняття «інформаційно-комунікаційні технології» теж не є однозначним. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій визначає ІКТ як сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, зберігання, поширення, відображення й використання інформації в інтересах її користувачів [66].

Думки вчених стосовно трактування даного поняття дещо відрізняються.

Це викликано поглибленням наукового, методичного та практичного інтересу до інформаційно-комунікаційних технологій як засобу покращення якості освітнього процесу та різким зростанням використання ІКТ як способу комунікації між учасниками освітнього процесу, насамперед проведенням навчальних занять з використанням дистанційних технологій. Станом на 25 жовтня 2022 року в українських школах навчалися 3 млн 930 тисяч учнів, з яких 2 млн 238 тисяч – дистанційно [25].

Тому, розглянемо основні підходи до трактування поняття в методичній літературі у *Таблиці 1.1.*

Таблиця 1.1.

Трактування поняття «інформаційно-комунікаційні технології»

Автор	Визначення
Н. В. Морзе [54]	Це інформаційні технології на основі ПК, комп'ютерних мереж, засобів зв'язку. Розвиваються досить стрімко. Їх використання на уроках потребує окремої підготовки.
А. Дзюбенко [65]	Сукупність комп'ютерних, програмних, технічних та комунікаційних засобів, а також інноваційних методів їхнього застосування для забезпечення ефективності й інформатизації навчального процесу.
Ю. В. Триус [73]	Це оригінальні новітні технології появи, обміну та збереження навчальних матеріалів, інших інформаційних ресурсів освітнього призначення. З метою підвищення якості освітнього процесу, дані

	ресурси систематично й системно мають застосовуватися в педагогічній практичній діяльності
О.М. Спірін. [68]	Це технології розробки, появи нових інформаційних систем і побудови комунікаційних мереж, що передбачає процеси проектування, розроблення, упровадження та підтримки
С.А. Стариковий [69]	Це складова частина інформатики, яка містить у собі сукупність методів, засобів та прийомів для автоматизованого збору, обробки, збереження, передачі, використання інформації для отримання новий, завчасно очікуваних висновків
І. Захарова [37]	Це сукупність знань про способи та засоби роботи з інформаційними ресурсами, про способи, засоби збору, обробки та передавання інформації для набуття нових відомостей про об'єкт.
В. Трайнев [74]	Це сукупність методів та програмно-технічних засобів, що об'єднують в ланцюг, який забезпечує збір, обробку, збереження та відображення інформації з метою зниження трудомісткості її використання, а також для підвищення її надійності та швидкості передачі.
К. Блертон [1] (ЮНЕСКО)	Це різноманітні технологічні інструменти та ресурси, що використовуються для спілкування і для створення, поширення, зберігання, та управління інформацією.
В. Биков [20]	Інформаційно-комунікаційні технології – це комп'ютерноорієнтована складова педагогічної технології, яка відображає деяку формалізовану модель певного компонента змісту освіти і методики його подання в освітньому процесі, представлена у ньому освітніми електронними засобами та передбачає використання комп'ютера, комп'ютероорієнтованих засобів навчання та комунікаційний мереж для вирішення дидактичних завдань або їх фрагментів.

Слід звернути увагу, що також виникає проблема з використанням термінів «комунікативний» та «комунікаційний». Вони часто сприймаються як синонімічні. Слід розуміти, що це зовсім не так, оскільки «комунікативний» – це прикметник, який стосується інформації, а «комунікаційний» – засобів зв'язку» [32].

Інформаційно-комунікаційні технології проникли практично в усі сфери нашого життя: ми маємо можливість спілкуватися з людьми, які знаходяться далеко від нас за допомогою мережі «Інтернет», є засобом розваги чи джерелом інформації. Надзвичайно важливу роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології освітньому процесі.

Термін «інформаційно-комунікаційні технології в освіті» вживають більшість британських вчених, зокрема А. Адамс, С. Бріндлі, С. Файн, М. Ліск. Вони розглядають ІКТ в освіті як: «...створення, дослідження та застосування з практичною метою системи інформаційно-комунікаційних технологій

навчання для підвищення ефективності та продуктивності освітнього процесу за допомогою створення, отримання, збереження, накопичення, обробки, поширення та передачі інформації, а також спілкування у мережі» [39].

У навчальному процесі використання ІКТ розпочалося орієнтовно у 50-х рр. ХХ століття. Спочатку використовувати комп'ютери з дидактичною метою почали у США, а потім почали застосовувати їх для розроблення математичних програм в університеті Стенфорд. Надалі були перші спроби використовувати комп'ютерну техніку в таких країнах, як Франція, Німеччина, Великобританія. У цей період з'являється велика кількість нових педагогічних форм з метою застосування комп'ютерів у процесі навчання. Однією із найвідоміших систем PLATO (Programmed Logic for Automatic Teaching Operation) виникла в університеті Ілліноїс. У бібліотеці дидактичних програм системи PLATO містилися блоки інформації з різних важливих галузей науки на рівні середньої школи [67].

Одним із перших закордонних друкованих видань, у якому з'явився вираз «information and communication technologies» була газета «Computerworld» за 19 верес 1977 р., заснована у 1967 р.[2]. Видання працює до сьогодні та лідирує в аналізі новин, трансформаційних процесів та технологій.

У педагогічній практиці існує наступна класифікація використання засобів ІКТ в залежності від області методичного призначення.

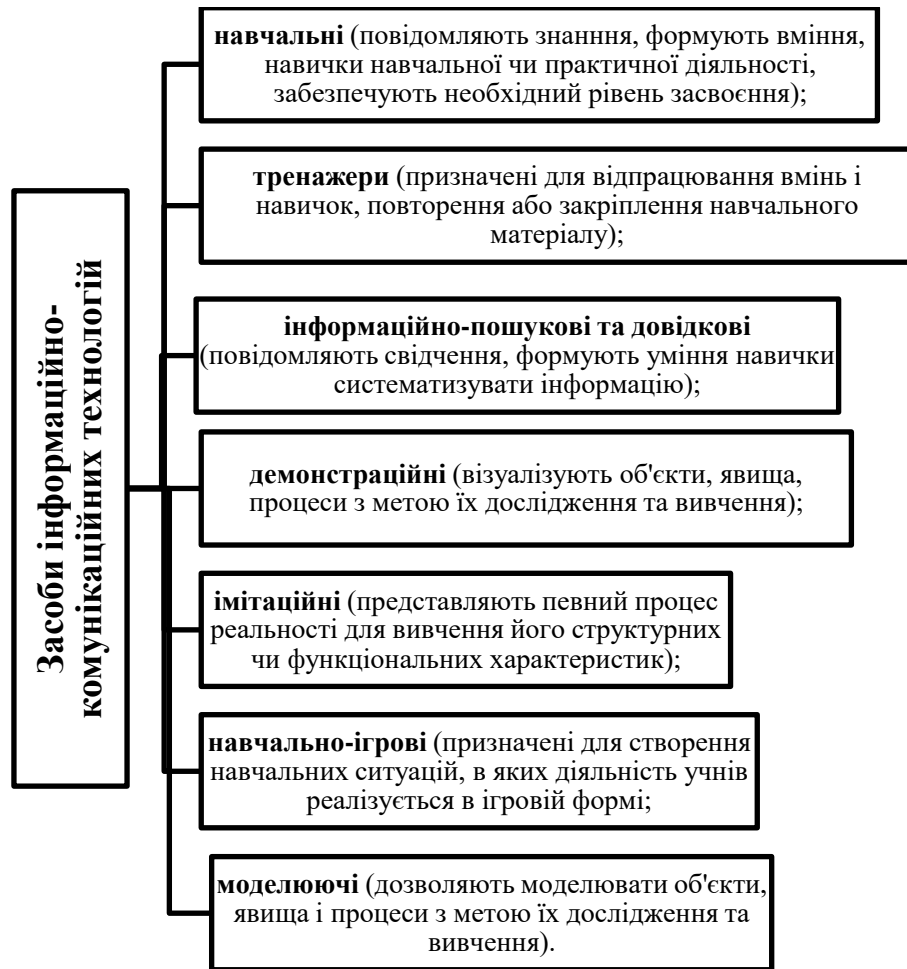

Рис. 1.1. Класифікація використання засобів ІКТ в залежності від області методичного призначення

В умовах реалізації концепції Нової української школи, Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінетів Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898, визначає 11 ключових компетентностей, якими мають оволодіти учні після закінчення кожного з циклів – адаптаційного (5-6 класи) і базового предметного навчання (7-9 класи), та наскрізні вміння. Проект Державного стандарту профільної середньої освіти, оприлюднений на сайті Міністерства освіти у жовтні 2023 року теж включає інформацію про інформацію про ключові компетентності, однією з яких інформаційно-цифрова, що передбачає впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної

доброчесності [63]. Таким чином, на уроках педагог повинен застосовувати такі технології навчання, які мають позитивно впливати на форми на формування даної компетентності.

Окрім того, використання ІКТ дає можливість вирішувати наступні проблеми:

- використовувати у освітньому процесі досягнення різноманітні сучасні інформаційні засоби та технології;
- удосконалювати навички самостійної роботи здобувачів освіти у мережі «Інтернет»;
- забезпечувати диференційований підхід та індивідуалізацію навчання,
- реалізовувати інтерактивний підхід;
- підвищувати загальний інтерес та мотивацію до вивчення англійської мови;
- активізувати навчання через використання привабливих та урізноманітнення форм подання інформації, змагання здобувачів освіти під час виконання вправ із комп'ютером або з іншими однокласниками, прагнення отримати більш високий результат.
- надавати доступ до банків інформації, можливість оперативно одержувати необхідну інформацію;
- збільшити обсяг виконаних завдань;
- здійснювати контроль за on-line тестуванням [46].

1.2. Сутність і структура мотиваційної сфери особистості

Однією з фундаментальних проблем як української, так і зарубіжної психології є мотивація, важливість якої пов'язана з аналізом джерел активності, дослідженням спонукальних сил діяльності особистості.

На думку Подшивайлова Ф.М., основними поняттями, що розкривають сутність мотиваційної сфери є *потреба, бажання, когнітивний контроль (воля, вольові зусилля), намір, мотивація та мотив* [60].

Нужда – це об'єктивна властивість організму, що відображає нестачу в чомусь зовнішньому і спонукає організм до взаємодії з оточуючим середовищем. Якщо людина відчуває дискомфорт, викликаний нуждою, вона може не завжди розуміти, що і як може задовольнити її нужду.

У свою чергу, потреба є опредмеченою конкретизованою у психіці нуждою. При наповненні афективною енергією нужди виникає потяг, з потреб виникає *бажання*. Усвідомлюючи необхідність задоволення потреби, людина шляхом роздумів породжує в себе бажання діяти певним чином [34]

Згідно з діяльнісним підходом, задоволення потреб людини відбувається за рахунок діяльності – процесу активної взаємодії з навколишнім середовищем, коли людина стає суб'єктом, який свідомо впливає на об'єкт. Одним із структурних елементів діяльності є мотив. Відповідно, *мотив* – це усвідомлена потреба. Будь-яка ціль є задоволенням певної власної потреби. Щоб її задовольнити, необхідно діяти. *Когнітивний контроль* – свідомий процес залучення афективною енергії (фізичної енергії організму, опосередкованої бажаннями) для виконання дій, спрямованих на усвідомлення власної потреби.

Поняття «*намір*» у психології визначається як свідоме рішення, що виконує функцію спонукання до дії. Намір є результатом усвідомлення і обґрунтування плану дій, спрямованих на задоволення потреби.

З урахуванням вище зазначених понять потреба, мотив, намір, можна визначити, що мотивація – це динамічний процес конкретизації, усвідомлення потреби, виникнення бажання, створення мотиву та формування наміру здійснити задоволення потреби [58].

Під мотиваційною сферою особистості розуміється вся сукупність мотивів, які формуються і розвиваються протягом усього життя людини.. Ця сфера динамічна і розвивається залежно від життєвих обставин. Деякі мотиви є відносно стійкими і, домінуючи, утворюють стрижень усієї сфери (у них виявляється спрямованість особистості). Мотивами можуть бути ідеали, інтереси особистості, переконання, соціальні установки, цінності [56].

Навчальна мотивація – це те, що спонукає дитину іти до закладу освіти, а також те, що визначає його бажання, цілі, мотиви навчальної діяльності. Її зачатки виникають у дитина з самого дитинства: у дитинстві та ранньому дитинстві батьки спонукають дитину всьому вчитися, головною мотивацією є схвалення та підтримка дорослих. У дошкільному періоді навчальну мотивацію формують дорослі: вихователі, батьки, педагоги. У початковій школі навчальна мотивація учнів багато в чому залежить від батьків і вчителів. Протягом усього періоду навчання в учнів можуть части змінюватися мотиви вивчення. Зимня І.О. говорить про те, що на навчальну мотивацію переважно впливають величезна кількість факторів: по-перше, навчальний заклад, у якому навчається дитина, та специфіка навчальної діяльності, по-друге, організація самого освітнього процесу, по-третє, особливості безпосередньо здобувача освіти, по-четверте, особливості педагога та його ставлення до учня [72].

Мотиви навчальної діяльності учнів є надзвичайно різноманітними. Досить часто вони залежать від зовнішньої мотивації. Це, у свою чергу, вплив родини, закладу шкільної чи позашкільної освіти, у якому чи яких навчається дитина, а також соціального середовища. Те, як учень реагує на ці впливи, вирішальним чином впливає і на мотивацію до навчання. У свою чергу, це залежить від вікових та індивідуальних особливостей школяра. Тому класифікація мотивів є доволі суперечливим питанням у педагогічній психології.

За М. Матюхіною встановлено, що є дві групи мотивів:

Рис. 1.2. Мотиви навчання учнів за М. Матюхіною [62].

Існує класифікація А.К. Маркової, яка виділяє два види мотивів – пізнавальні та соціальні. Класифікація представлена на рисунку 1.3. [64].

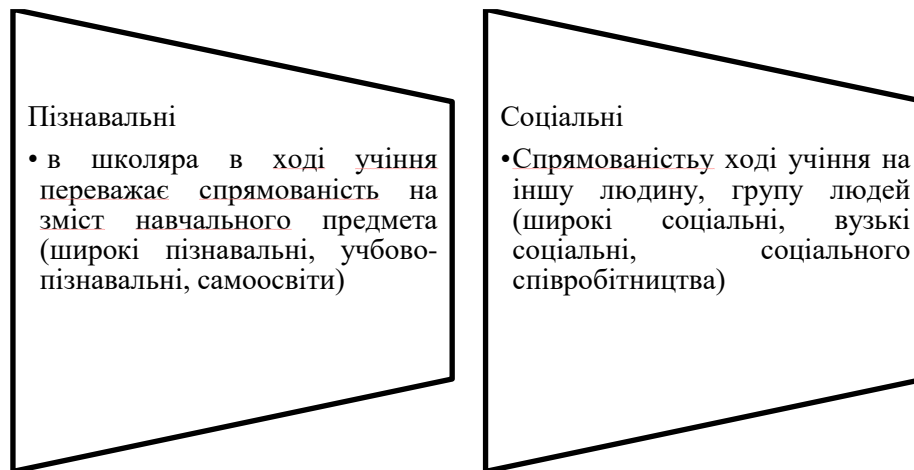

Рис. 1.3. Класифікація мотивів навчальної діяльності

На думку Маркової, формувати мотивацію означає не закласти готові ідеї та цілі у голову людини (що могло б призвести до маніпулювання іншою людиною), а створити такі умови та ситуації розвитку активності, де б бажані мотиви та цілі склалися та розвивалися б з врахуванням і в контексті минулого досвіду, індивідуальності, внутрішніх прагнень самого учня. [64].

А.К. Маркова вважає, що сприятлива атмосфера у навчальній групі, включеність учня до освітнього процесу (завдяки використанню різних форм роботи), відносини співпраці між педагогом та учнем, залучення школярів до оціночної діяльності, що формує адекватну самооцінку, сприяє вихованню позитивної мотивації навчальної діяльності. Також варто відзначити, що незвичайна форма подачі матеріалу, цікавий виклад, емоційність мови педагога, опора на життєвий досвід, обговорення особистої та суспільної значущості отриманих знань, доречне використання заохочення та покарання формують позитивну мотивацію.

Використовуючи різні способи формування мотивації, педагог повинен пам'ятати, що зовнішні умови (сприятливі і не дуже) надають безпосередній вплив на формування мотивації, лише через особисте ставлення учня до них.

А.К. Маркова, І.С. Якиманська рекомендують особливі прийоми інтелектуальної роботи учнів, які необхідно застосовувати для формування позитивної мотивації, а саме прийоми змістової обробки тексту, узагальнення навчального матеріалу, виділення у ньому вихідних принципів, законів, структурування, усвідомлення узагальнених способів вирішення завдань та інші.

Зимня І.О. виділяє чотири мотиваційні орієнтації: на процес, результат, оцінку вчителя, і на «уникнення неприємностей». Позитивний зв'язок мотиваційних орієнтацій на процес і результат успішності учнів перебуває на значному рівні. Вона виявила фактори, використовуючи які, можна проводити динаміку мотиваційних структур, і, як наслідок, керувати їх перебудовою. Зимня І.О. відносить до цих факторів наступне:

- ✓ відсутність оцінки та тимчасових обмежень,
- ✓ демократичний стиль спілкування,
- ✓ надання ситуації вибору,
- ✓ особистісна значущість матеріалу, що вивчається,
- ✓ репродуктивний, творчий або продуктивний вид діяльності,
- ✓ наявність інтересу до змісту та самого процесу навчання [72].

Можливість проявити самостійність та ініціативу у процесі навчання є важливою умовою пробудження в учнів інтересу до змісту та безпосередньо до навчальної діяльності. Набагато легко організувати учнів, використовуючи активні методи навчання. Основним засобом для становлення сталого інтересу до навчання є питання та завдання, що вимагають активної пошукової діяльності. Методи та прийоми навчальної діяльності, сам навчальний матеріал повинні бути досить різноманітні.

У мотиваційній сфері особистості, окрім мотивів, важливе місце займають цілі, які забезпечують їх реалізацію. Цілі передбачають виконання окремих учбових дій.

Бенджамін Блум, американський психолог, визначав, що від ієрархії мисленнєвих процесів безпосередньо залежать цілі навчання. До категорій він відносить процеси запам'ятовування та відтворення інформації, її розуміння, застосування, аналіз, синтез та оцінка. Використовуючи дієслова, вчитель може створювати завдання чи запитання, які відповідатимуть кожній із наведених нижче категорій. З метою формування в учнів навичок критичного мислення та аналізу інформації, вчителі досить часто використовують даний метод.

Таблиця 1.2.

Таксономія навчальних цілей та результатів Бенджаміна Блума [61]

№	Категорії	Результат, якого досягають учні
1.	Знання	Запам'ятовування і відтворення учнями змісту навчальної інформації, включаючи факти, поняття, терміни і теорії
2.	Розуміння	Здатність учнів сприймати викладене й передавати в іншій формі (своїми словами, іншою мовою, у графіку і т.д.), встановлювати сенс інформації, прогнозувати, виходячи з раніше отриманої інформації
3.	Застосування	Уміння застосовувати у новій ситуації знання, набуті раніше, використовувати теоретичні знання у життєвій ситуації
4.	Аналіз	Уміння розділяти матеріал на окремі складові, порівнювати частини, встановлюючи їхні взаємозв'язки, логіку, класифікуючи, розуміючи модель, структуру їхньої організації
5.	Синтез	Здатність учнів до творчого поєднання частин або

		елементів у нове ціле з іншими властивостями
6.	Оцінка	Уміння учнів робити кількісні або якісні оцінки, що ґрунтуються на використанні критеріїв або стандартів, та формулювати ціннісні судження про ідеї, дослідження, рішення, методи

Крейг Расбалт, американський доктор філософії університету Вісконсину у Медісоні, визначає, однією з причин вчитися є перспектива очікування, що те, що діти вивчають, буде особисто корисним у майбутньому, що це зможе покращити життя. Науковець вважає, що заохочення учнів підкреслювати успіхи у виконанні завдань може зрештою підірвати самооцінку [3].

1.3. Психологічні особливості формування мотивації учнів старших класів

З огляду на важливість навчальної мотивації її вивченню постійно приділялася велика увага. Розроблено величезну кількість методик, які мають виявити особливості мотивації та тенденції її розвитку.

У старшому шкільному віці істотно формується ціннісно-змістова сфера учнів, а також внутрішня позиція по відношенню до себе та інших людей. Відбувається розвиток та усвідомлення своїх власних мотивів навчання. Основні мотиви навчання формуються під впливом професійного самовизначення (вибір предметів, необхідних для складання зовнішнього незалежного оцінювання або проходження національного мультипредметного тесту). Саме здатність до проектування майбутнього є основним новоутворенням цього віку.

Перед учнями старших класів постає необхідність вибору подальшого життєвого шляху, майбутньої професії тощо. Інтерес до знань школяра залежить від атмосфери у школі, від престижності освіти серед друзів, від планів самої дитини на своє майбутнє та усвідомленості необхідності навчальних знань.

У старшому шкільному віці учні переосмислюють цінності, вони починають розуміти потребу у самоосвіті, саморозвитку. Більшість школярів зосереджуються на навчальній діяльності. Відбувається завершення процесу формування соціальних атитюд або ж установок. Це стосується усіх їх складових частин: когнітивної, емоційної та поведінкової. Щоправда, період ранньої юності характеризується великими протиріччями, внутрішньою неузгодженістю та мінливістю багатьох соціальних установок.

У 10-11 класах учні вступають у період юності. Їм необхідно планувати своє майбутнє життя, а саме – визначитися з професією. Здатність до планування свого майбутнього вважається основним новоутворенням даного вікового періоду. Однак на думку Л.О. Кондратенко, старшокласники досить часто переоцінюють свої можливості, орієнтуючись на «модні» професії та престижні виші, під впливом створюваного сучасним інформаційним середовищем стереотипу легкого успіху та швидкого збагачення [62].

Навчальна діяльність старших школярів значно відрізняється по характеру та змісту від навчальної діяльності підлітків. Основна відмінність у тому, що навчальна діяльність старшокласників висуває набагато вищі вимоги до їх розумової активності та самостійності. Для того, щоб глибоко засвоювати програмний матеріал, необхідний досить високий рівень розвитку узагальнюючого, поняттєвого мислення.

Щодо ставлення старших школярів до навчання, то й тут спостерігаються певні зміни. Вчення набуває безпосереднього життєвого змісту, оскільки старшокласники виразно усвідомлюють, що необхідною умовою повноцінної участі у майбутньому трудовому житті суспільства є наявний фонд знань, умінь та навичок, отримане у школі вміння самостійно набувати знань.

Мотивація у цей період виконує кілька функцій: вона підтримує поведінку, спрямовує і організовує її, надаючи їй особистісний сенс та значущість.

Перед старшокласниками постає необхідність самовизначення, вибору свого життєвого шляху. Вибір професії стає психологічним центром розвитку старших школярів.

Старший підлітковий вік зазвичай характеризується:

- ✓ визначенням життєвих планів школярів;
- ✓ з'ясуванням первинних настанов школяра на професійні й особистісні перспективи;
- ✓ професійним і особистісним самовизначенням.

Для мотиваційної сфери старшокласника характерне поєднання та взаємопроникнення широких соціальних мотивів та пізнавальних мотивів, укладених у самому навчальному процесі.

Соціальні мотиви, або мотиви соціального співробітництва стають головними для учнів старших класів. Учень прагне не лише спілкуватися, взаємодіяти з іншими людьми, а й усвідомлювати форми співробітництва з учителями та однокласниками та намагатися їх вдосконалити. Це впливає на самовиховання, самовдосконалення особистості. В учнів, у яких розвинений соціальний мотив, особливу роль відіграє прагнення отримати задоволення від процесу спілкування, налагодження відносин з іншими людьми, емоційно забарвлених взаємодій з ними. Школярі вчаться для того, щоби бути корисним у суспільстві [75].

Фактори, які можуть позитивно вплинути на мотивації учнів:

- ✓ віра в себе;
- ✓ усвідомлення власних здібностей як недостатньо розвинених;
- ✓ похвала.

Вибірковість пізнавальних інтересів старшокласників найчастіше пов'язана з життєвими планами, професійними намірами, які сприяють формуванню навчальних інтересів, змінюють ставлення до навчальної діяльності.

Є. П. Ільїн вважає, що особливості мотиваційної сфери старших школярів полягають у великій вибірковості пізнавальних мотивів. Усі види пізнавальних мотивів стають сенсотворчими; інтерес до завдань стає глибшим, зачіпає як закономірності даного предмета, а й основи наук; навчально-пізнавальний мотив удосконалюється як інтерес до методів теоретичного та творчого

мислення; поява єдності процесуальної та результативної мотивації вчення; розвиваються мотиви та способи самоосвітньої діяльності.

У сучасного старшокласника розумовий та фізичний розвиток найчастіше випереджають розвиток його моральної зрілості; відбувається народження нових мотивів – професійних – з допомогою придбання особистої значимості для школярів окремих, раніше виконуваних ними дій (зсув мотиву на мету). Професійні мотиви починають переважати у мотивацій структурі.

Існують так звані чотири види мотивації мотивації учнів старших класів (рис.1.4) [45].

Рис. 1.4. Види мотивації учнів старших класів

До зовнішніх видів мотивації відносяться такі різновиди:

- ✓ мотивація з метою уникнення невдач та помилок;
- ✓ мотивація престижністю.

Мотивація уникнення невдач та помилок зазвичай проявляється у тому, що учні виконують завдання на одному рівні, щоб уникнути непередбачуваних обставин, вирішення яких змусить нас проходити через певні труднощі. Дорослі можуть несвідомо навчати такої мотивації дітей або учнів, сварячи їх через помилки, не допускаючи для них шансу на будь-яку невдачу.

Зазвичай мотивацію, яка формується ззовні, під тиском (батьків, обставин тощо), коли дії будуються залежно від перспективи виконання НМТ та

можливості зарахування до «потрібного» вишу, не можна вважати продуктивною, оскільки вона здатна вступати в протиріччя з реальними потребами і планами старшокласника [62].

Мотивація престижністю відображається у порівнянні учнів один з одним. Досить часто дитина може порівнювати себе з кимось іншим, що врешті може призвести до зникнення мотивації у цього ж школяра.

До складових внутрішньої мотивації відноситься:

- ✓ мотивація досягнення успіху,
- ✓ пізнавальна мотивація.

Перша мотивація полягає у тому, що учні ставлять навіть незначні цілі та прагнуть їх досягнути. Вони порівнюють себе не з кимось іншим, а з самим собою. Визначають, що їм вдалося досягти за певний проміжок часу. На сьогодні даний спосіб мотивації може проявлятися під час здійснення формувального оцінювання. Не потрібно порівнювати їх з однокласниками чи товаришами.

Пізнавальна мотивація є одним із найвищих рівнів мотивації, адже учнів до певної дії спонукає сам процес. Вони мають захоплюватися та безпосередньо цікавитися тією справою, над якою вони працюють. Результат роботи зазвичай є набагато кращим та якіснішим.

Загалом мотивація найчастіше оцінюється за допомогою методів самоописів або шкали оцінок, які заповнюють класні керівники, вчителі-предметники або батьки учнів. Є декілька стандартизованих тестів, розрахованих на дорослих, але їх зазвичай потрібно змінювати для використання у закладах освіти, і їхня прогностичність підлягає сумніву [62].

Отже, у старшому шкільному віці відбуваються значні зміни у мотиваційній сфері особистості. Учні починають розуміти власні мотиви навчання. Важливу роль відіграють професійні мотиви. Також для школярів характерне поєднання та взаємопроникнення широких соціальних мотивів та пізнавальних мотивів.

Висновки до розділу 1

Проведений аналіз досліджень свідчить про те, на сьогодні особливої актуальності набуває поняття «інформаційно-комунікаційні технології». Вони стають невід'ємною частиною освітнього процесу, особливо в умовах дистанційного або змішаного навчання. ІКТ є не лише засобом для комунікації, а й способом активізації пізнавального інтересу учнів та мотивації їх до навчання. Кожен педагог має розуміти, що без позитивної мотивації не може бути високих результатів у навчанні школярів.

Будь-який шкільний вік характеризується певною зміною пізнавальних мотивів навчання. У старшому шкільному віці відбувається розвиток та усвідомлення своїх власних мотивів навчання. У цей період основні мотиви формуються під впливом професійного самовизначення. Загалом це вибір предметів, необхідних для складання зовнішнього незалежного оцінювання або проходження національного мультипредметного тесту, бажання вступити до омріяного вищого навчального закладу. У цей час важливо, щоб діти були мотивовані до навчання, щоб вони могли досягти своїх цілей і успіху в житті.

На мотивацію до навчання учнів впливають різні чинники, які будуть спонукати їх до навчання, до застосування певних зусиль з метою подолання складнощів навчання, виконання вимог учителя. Існує низка причин, які можуть негативно впливати на мотивацію учнів, проте зазвичай ці причин пов'язані з освітнім процесом у закладі освіти: обов'язковість відвідування навчальних занять, включення до шкільної програми тих предметів, які нецікаво вивчати учневі, відсутність індивідуального підходу до конкретного учня та використання вчителем лише традиційних засобів навчання. Використання інноваційних, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій є не лише бажанням урізноманітнити способи подачі навчального матеріалу учням, а й безпосередньою вимогою часу. З кожним днем все більше з'являться нових технологій, які можливо впроваджувати на уроках, з метою активізації пізнавального інтересу школярів та мотивації їх до навчання.

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Інформаційні технології у навчанні англійської мови у старшій школі

Сучасне інформаційне суспільство, у якому ми живемо, характеризується, перш за все, провідним становищем інформації та виключно швидкими темпами її обробки – інформаційно-комунікаційними технологіями. Існує думка, що будь-який метод навчання збагачується за рахунок інтеграції у нього інформаційних технологій. У свою чергу, підбір раціональних форм, методів навчання відіграють важливу роль для підвищення мотивації та ефективного опанування англійської мови.

ІКТ пропонують велику кількість альтернативних способів, які дають можливість зробити навчання цікавішим, результативнішим або ж продуктивнішим із погляду вдосконалення освітнього процесу.

Мотивація є надзвичайно важливою у освітньому процесі. Якщо учень чи учениця не хоче вчитися, то вчитель не зможе нічого вдіяти, крім того, що мотивувати їх до навчання. Чинники, які впливають на мотивацію учнів:

- ✓ практична мета, задля якої він чи вона вивчає англійську мову (високі оцінки, спілкування англійською мовою нею у повсякденному житті зараз або у майбутньому);
- ✓ власне розуміння, що їй чи йому вдається це зробити (коли учень вважає, що він може це успішно зробити, то у нього з'явиться бажання продовжувати вивчати англійську мову, якщо ні, то може зникнути мотивація);

- ✓ бажання вільно володіти англійською мовою з метою спілкування – зі знайомими чи родичами з інших країн;
- ✓ захоплення країною, мова якої вивчається. Якщо учень мріє поїхати на навчання або відпочинок за кордон, то він буде більш вмотивований до вивчення англійської мови.
- ✓ задоволення від оволодіння англійською мовою – учня чи ученицю може зацікавити сам шкільний предмет, педагог, який його викладає. Також позитивно можуть впливати форми та методи, які використовує учитель на своїх уроках. Усе це теж може мотивувати.

Використання ІКТ у процесі вивчення англійської мови може сприяти вирішенню наступних проблемних завдань. Зокрема, це підвищення інтересу до вивчення іноземної мови. Під час навчальних занять відбувається «перенесення» школярів в іншомовну ситуацію, наближену до реального життя.

Важливим є саме візуальне або ж наочне подання навчального матеріалу учням. ІКТ дає можливість поглибити знання школярів з певної теми. Відповідні інтернет-ресурси надають безліч цікавої та корисної інформації за темами, які у звичайних підручниках, недостатньо цікаво подані.

Надзвичайно ефективною та швидкою є перевірка, самоперевірка, або ж взаємоперевірка набутих знань, умінь та навичок за допомогою інтернет-ресурсів. Працюючи з навчальними програмами, учні старших класів мають можливість перевіряти себе, проходити тестування, виконання різноманітних вправ [29].

Значення впливу ІКТ на освітній процес загалом є доволі неоднозначним. На думку Бикова В.Ю., поява ІКТ, стрімкий розвиток їх засобів і технологій, прискорили інтеграційні і комунікаційні процеси [20].

Г. Горун у статті «Використання нових інформаційних технологій на заняттях з англійської мови» визначає дидактичні можливості інформаційно-комунікаційних технологій і наголошує, що вони:

- ✓ сприяють кращому засвоєнню знань;

- ✓ здатні активізувати розвиток різних типів умінь та навичок, що стосуються володіння англійською мовою (аудіювання на основі адаптованих і автентичних аудіо- чи відеофайлів, монологічне і діалогічне мовлення, переклад текстів, читання з використанням матеріалів мережі Інтернет;
- ✓ збагачують активний та пасивний словники;
- ✓ впливають на розуміння та застосування сучасної лексики, яка відтворює актуальний стан іноземної мови в тій чи іншій країні;
- ✓ впливає на креативність та розвиток нестандартного мислення під час вивчення мови та багато іншого).

На думку дослідниці, ІКТ дає можливість індивідуалізувати та диференціювати роботи учнів, адже кожен із них під час застосування сучасних технологій у процесі вивчення англійської мови має можливість вибрати власний темп та обсяг навчального матеріалу, рівень його складності та, зрештою, метод контролю та оцінювання [71].

Варто зазначити, що використання ІКТ технологій сприяє диференціації освітнього процесу за рахунок використання технологій і засобів вибору різнорівневих завдань, організації самостійного вивчення певного матеріалу [47].

Останнім часом доволі часто зустрічається поняття «гейміфікована освіта». «Гейміфікація» - це використання елементів гри чи ігрового дизайну в неігрових контекстах. Науковці, зокрема, Кевін Вербах вважає, що ігри є мотивуючими внаслідок їх впливу на когнітивну та емоційну сферу гравців, тому гейміфіковані засоби навчання повинні мати особливе значення для користувача, здатність надихнути користувача освоїти тему. Це повинно бути автономним, забезпечуючи відчуття вільного вибору. Є багато онлайн-мовних ігор, які допомагають вивчати нові слова, речення, вдосконалюватися навички вимови, читання та аудіювання (LingQ, Babbel, Bliu Bliu, Duolingo, Memrise, Rosetta Stone та інші) [8].

«Kahoot!» – безкоштовна платформа, за допомогою якої можна проводити інтерактивні заняття та здійснювати перевірку лексичних знань учнів за допомогою онлайн-тестування. У самостійно розроблені вправи-«кахути» можна вставляти тематичні відео та зображення. Цей ресурс інтегрує гру у освітній процес, що сприяє організації спілкування та співпраці у колективі. «Kahoot!» можна використовувати у формі змагання між учнями, що значно активізує їх пізнавальну діяльність, незалежно від класу, у якому вони навчаються.

Варто зважати, що застосовуючи ІКТ на уроках, учителям потрібно бути уважним, щоб діти, захоплені яскравістю подачі матеріалу, не забули про ті завдання, що стоять перед ними.

Використання на уроках сучасних комп'ютерних технологій створює позитивний настрій учнів до навчального матеріалу.

Існує величезна кількість різноманітних способів використання ІКТ у процесі викладання англійської мови у закладі освіти, зокрема: використання мультимедійних додатків до навчальних посібників, використання мультимедійного обладнання, інтерактивних дощок тощо.

Особливо ефективними, на думку З. Овчаренко мультимедійні курси до НМК зарубіжних видавництв, які спеціально розробляються для учнів з відповідно до вікових особливостей та певного рівня мовної підготовки. Як правило вони, можуть доповнювати або частково дублювати мовний матеріал підручника, та дозволяють інтерактивно працювати над ним [57].

За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій під час навчальних занять можливо формувати навички і уміння читання, використовуючи безпосередньо матеріали мережі «Інтернет» різного рівня складності. Це можуть бути як англомовні сайти, так і офіційні сайти відповідних урядових установ.

Важливим етапом та формою вивчення англійської мови вважається розмовна практика. Завдяки цьому можна дізнатися більше про побут, звички іноземців. Також є можливість дізнатися різноманітні ідіоми та сленгові слова,

які доволі часто використовують у повсякденному житті жителі англomовних країн. Школярі мають зрозуміти, що англійська мова вивчається не як предмет, а як вміння жити в майбутньому.

У межах проєкту впровадження англійської мови як мови міжнародного спілкування в Україні у лютому 2023 року презентовано Національну екосистему вивчення та тестування рівня володіння англійською мовою. За допомогою даної платформи можливо визначити рівень володіння англійською мовою, отримати доступ до списку різноманітних ресурсів для вивчення англійської та почати вдосконалювати свої знання на онлайн-платформі «LINGVA.SKILLS». Узявши участь у проєкті, можливо визначити власний рівень володіння англійською мовою та організувати її вивчення відповідно до міжнародних стандартів [11].

У січні 2023 року за ініціативи міністерства освіти і науки України та проєкту ENGIN Program українці мають можливість покращити навички спілкування англійською мовою, пройшовши онлайн-курси від Coursera та UdeMy. Їх проводять англomовні волонтери - носії мови [5].

Громадська організація «Смарт освіта» разом з іноземними вчителями проводить пізнавальні онлайн-зустрічі для дітей та підлітків, під загальним лозунгом «Україна розмовляє англійською». Зустрічі відбуваються щоденно, окрім вихідних на платформі «Zoom». Звичайні школярі різних вікових категорій мають можливість безоплатно приєднатися до онлайн-зустрічей, поспілкуватися з англomовними спікерами з різних країн світу: Канади, США, Португалії, Туреччини, Великобританії, Японії та ін. [19].

Створено безкоштовну платформу обміну мовами Speaky, яка дозволяє вивчати мови від носіїв мови та заводити нових друзів по всьому світу.

З метою безпосереднього спілкування учнів з носіями мови, створено платформу HelloTalk, де діти мають можливість писати чатах та месенджерах, надсилати та отримувати голосові повідомлення.

За допомогою освітнього сайту Speechyard учні мають можливість вивчати англійську, дивлячись фільми, музичні кліпи, читаючи книжки. Під час роботи зі спеціальними вправами можна тренувати різноманітні слова та фрази.

ІКТ в освітньому процесі дає можливість візуалізувати навчальний матеріал. За допомогою онлайн-платформи Google Arts & Culture, учні мають можливість здійснювати віртуальні екскурсії відомими музеями та мистецькими галереями. Інтерфейс даного ресурсу представлений англійською мовою [7].

Ресурс «Loyal books» - це бібліотека безкоштовних електронних та аудіо книг різними мовами, зокрема англійською мовою. Це доволі ефективний засіб вдосконалювати та збільшувати словниковий запас учням старших класів.

З метою якісної підготовки учнів старшої школи до складання зовнішнього незалежного оцінювання/проходження мультипредметного тесту, розроблено величезну кількість різноманітних онлайн-платформ.

Провідний український освітній інтернет-ресурс Освіта.ua розробив сайт «ЗНО онлайн», де розміщено тести, що складала абітурієнти протягом 2008-2023 років, а також варіанти тестів, що пропонувались вступникам до вищих навчальних закладів України під час пробного ЗНО 2008-2021 років. Це може мотивувати учнів, оскільки, виконавши завдання тесту, школярі мають можливість оцінити свій результат, за необхідності, спрямувати свою подальшу діяльність на покращення знань, умінь та навичок з англійської мови [70].

Одним із важливих ресурсів, створених для підвищення мотивації учнів до навчання, є проведення інтернет-олімпіад та онлайн-конкурси. Цей формат дозволяє не тільки швидко перевірити рівень знань учнів та прискорити обробку отриманої інформації, а й підвищити зацікавленість учня у вивченні англійської мови. Освітній проект «На урок» проводить всеукраїнський інтернет-конкурс «НМТ з англійської мови: Survival guide». Узявши участь у даному конкурсі, школярі мають можливість дізнатися організаційну складову складання національного мультипредметного тестування, які існують типи завдань та отримують користі поради, які допоможуть їм під час підготовки.

Також, звісно, мають можливість виконати конкретні справи та дізнатися миттєво результат [28].

Інтернет-олімпіади від «Всеосвіти» включають в себе спеціально розроблені інноваційні завдання, які спрямовані на розвиток пізнавального інтересу та підвищення мотивації учнів [27]

Діти, які беруть участь у інтернет-олімпіадах, більше мотивовані, вони зацікавлені у вивченні свого предмету. На думку психологів, діти, які доволі часто беруть участь у інтернет-олімпіадах є більш психологічно готовими до задачі ЗНО чи НМТ. Особливо діти, які навчаються у старших класах.

Останнім часом, педагоги доволі часто користуються можливостями гнучкої онлайн-платформи «Classtime», яка допомагає вчителю проводити онлайн-оцінювання знань і миттєво оцінити прогрес класу і кожного учня індивідуально. Також вона дає можливість залучати дітей до командної роботи, працювати над помилками, готуватися до проходження національного мультипредметного тестування.

Невід'ємною частиною освітнього процесу є використання технологій штучного інтелекту (ШІ). Учні старших класів мають можливість брати участь у різноманітних заходах по всьому світу, а також розширити коло знайомих в інших країнах та культурах. ШІ допомагає знайти усю необхідну інформацію і адаптувати результати до користувачів. Зокрема учні мають можливість користуватися чат-ботами (віртуальний помічник, програма чат-бот задовольняє потреби користувачів у спілкуванні між чатерами, тобто людини і чатботом, який наділений штучним інтелектом). Необхідно також звернути увагу на можливість використання так званих *speaking robots*, що стає досить популярним на сьогодні. Саме такі розмови зі ШІ створюють мовне різноманіття та аналізують природну мову того, хто вивчає англійську; сприяють персоналізації онлайн-навчання; коригують матеріал в залежності від помилок та успіхів того, хто навчається; будують адаптивне навчання з метою усунення прогалин у знаннях [38].

Технології ШІ дають можливість створювати інтерактивні уроки, навчальні ігри та симуляції, які роблять навчання більш захоплюючим та інтерактивним. Для самоперевірки або безпосередньої підготовки до НМТ, учень сам має можливість за допомогою сервісу «Chat GPT» генерувати питання для аудіювання чи перевірки розуміння прочитаного тексту.

Технології ШІ можна використовувати як співрозмовника, щоб підготуватися до говоріння. Учні повідомляють ChatGPT тему розмови та вводять підказки щодо її структури. Далі школярі можуть поспілкуватися із ШІ на задану тему.

ChatGPT може запропонувати навчальні ігри, допоможе досліджувати та інтерпретувати інформацію під час вивчення іноземної мови [59].

ІКТ є засобом для налагодження комунікаційного зв'язку з учнями. У зв'язку з пандемією COVID-19, досить актуальним стало онлайн-навчання на платформах Zoom, Google Meet, Microsoft Teams. Використання даних платформ дає можливість не переривати освітній процес. Дані платформи розглядаються як помічники для вчителів, так і для дітей.

Учні мають розуміти, що, вивчаючи англійську мову, вони матимуть можливість отримувати інформацію про найновіші цифрові досягнення, а також отримують доступ до нових інформаційних чи комунікаційних технологій для розширення свого культурного кругозору. Варто звернути увагу, що учням подобається, коли навчання є активним процесом.

Завдяки використанню ІКТ можливо вирішувати різноманітні завдання у вивченні усіх видів мовленнєвої діяльності. За допомогою різноманітних мультимедійних інструментів можливо покращити уміння слухати тексти з навчальною метою для тренування сприйняття та розуміння змісту на слух. Також ІКТ забезпечують швидкий доступ до відповідної інформації, розширюючи світогляд учнів; дозволяє старшокласникам практикувати мову в позаурочний час, що має призводити до покращення результатів вивчення мови.

Використання ІКТ поряд з іншими методами дозволяє учням відчувати себе більш впевнено у дискусіях і при цьому у них є можливість розширити свій словниковий запас та досягнути гарних в умінні спілкуватися англійською мовою.

Учитель, який застосовує ІКТ на уроках англійської мови, має розуміти, що будь-яка освітня технологія повинна відповідати певним методичним вимогам:

- вона має бути концептуальною, тобто науковою та має включати соціально-педагогічне та психологічне підґрунтя;
- динамічною (розвиток, зміна чи перетворення технології, яку використовує педагог на уроці);
- ефективною (результат має відповідати освітнім стандартам);
- гнучкою (для забезпечення свободи взаємодії);
- відтворювальною (використання ІКТ колеги з даного освітнього закладу чи інших, обмін досвідом);
- системною (логічність побудови, усі його частини мають бути взаємопов'язані та цілісні) [47].

Ефективне використання різноманітних створених платформ для читання та завдань онлайн також може підвищувати зацікавленість учнів до вивчення англійської мови. На платформі Duolingo розміщено значну кількість подкастів, відео фрагментів, інтерактивних вправ, які спрямовані на покращення знань, умінь та навичок у письмі англійською мовою, читанні, аудіюванні та усному говорінні [4].

Використання ІКТ є важливим при вивченні граматики. Схеми, таблиці, діаграми, навчальні відео можуть зробити урок більш різноманітним та легшим для учнів. Вони будуть швидше та з зацікавленням сприймати інформацію. Підвищити словниковий запас можливо, візуально відображаючи незрозумілі слова з тексту або при вивченні нової лексики.

Корисним засобом перевірки учнів не результатів навчання учнів є системне використання під час проміжного, тематичного та підсумкового

контролю електронного тестування. На сьогодні є можливим застосування тестових завдань зі змішаним варіантом завдань та відповідей. Сервіси Google Forms, Microsoft Forms, Kahoot! дають можливість це зробити.

Під час підготовки до уроку із застосуванням ІКТ вчитель повинен:

- добре продумати доцільне застосування комп'ютерної техніки на даному уроці.
- оцінити, як використання комп'ютерної техніки відобразиться на активності учнів, їхній працездатності на різних етапах уроку, як буде реалізована самостійна діяльність, чи виникне можливість реалізувати особистіснозорієнтований підхід у навчанні;
- особливу увагу приділити здоров'язберігаючим технологіям (фізкультхвилинкам, зарядці для очей). Обов'язково варто чергувати форми діяльності учнів при роботі з ІКТ.

ІКТ дають можливість зробити вивчення англійської мови індивідуальним. Пов'язуючи англійську мову з чимось особистим у житті учнів, можна підвищити мотивацію учнів до навчання. Один із способів – об'єднати актуальні теми, музику, фільми для створення відповідної культури класу. Інший варіант – дослідити тему самовираження. Використовуючи персоналізовані завдання, журнали ідей і спікерські гуртки, учні будуть мотивовані тим фактом, що клас зосереджується на їх особистому житті.

Залучаючи школярів до англійської поза класною кімнатою, можливо вплинути на їх мотивацію. Залучення цифрових середовищ, таких як платформи соціальних мереж, може допомогти учням виразити себе, а перегляд веб-сторінок може дати їм змогу реалізувати свої інтереси. [31].

З кожним днем традиційні методи навчання учнів стають все менш мотивуючими. Нові методи навчання можуть забезпечити все більше взаємодії у класі та сприяти ефективнішому навчанню учнів. Вивчення англійської мови є доволі складним процесом, тому учня завжди потрібно мотивувати та заохочувати під час навчання. ІКТ можуть бути ефективним засобом для цього, оскільки дані технології стали значною частиною нашого повсякденного життя.

Одним із методів онлайн-навчання, який забезпечується за рахунок ІКТ, є Flipped Learning. Він дає можливість переформатувати уроки у нову освітню структуру та складається зі слідуєчих етапів:

Перший етап – підготовчий. Педагог визначає зміст навчання, створює відеоурок та надає їх учням, організовує навчальну роботу, пов'язану з відеоуроками, готує матеріали до занять з англійської мови.

Другий етап – перевірка. Учитель перевіряє розуміння учнями відеоуроку, теоретичного матеріалу, спостерігає за процесом.

Третій етап – самопідготовка. Учень навчається самостійно у власному темпі під час індивідуального перегляду відеоуроку.

Четвертий етап – практичний. Під час засвоєння матеріалу школярі використовують знання, отримані з відеоуроку, виконують практичні завдання. Нетрадиційна форма проведення навчальних занять може мотивувати учнів до вивчення англійської мови [76].

Однією з важливих форм для підвищення мотивації учнів до навчання є здійснення віртуальних екскурсій або «уявних подорожей». Віртуальна екскурсія – це змодельоване за допомогою комп'ютерних технологій явище, яке відповідає існуючому в реальному житті. У поєднанні з цифровими технологіями, віртуальна екскурсія допомагає змінити інтелектуальну та емоційну атмосферу навчального заняття, підвищити ефективність освітнього процесу, наочність, якість та результативність. Принципи дидактики, які дозволяє реалізувати віртуальна екскурсія:

✓ науковості,	✓ свідомості,
✓ систематичності,	✓ активності,
✓ послідовності,	✓ виховання,
✓ зв'язку з життям,	✓ розвитку.
✓ міцності,	

Об'єкти віртуальних екскурсій можуть бути різними: музеї, бібліотеки, відомі місця та пам'ятки, так і звичайні вулиці міста. На уроках англійської мови доцільно проводити екскурсії англійськими містами. Цьому допоможе

сервіс Google Maps. Здійснивши екскурсію вулицями Лондона, учні матимуть можливість поринути в атмосферу столиці Великобританії, побачити справжні вітрини магазинів, види транспорту, дорожні вказівники, особливості архітектури міста.

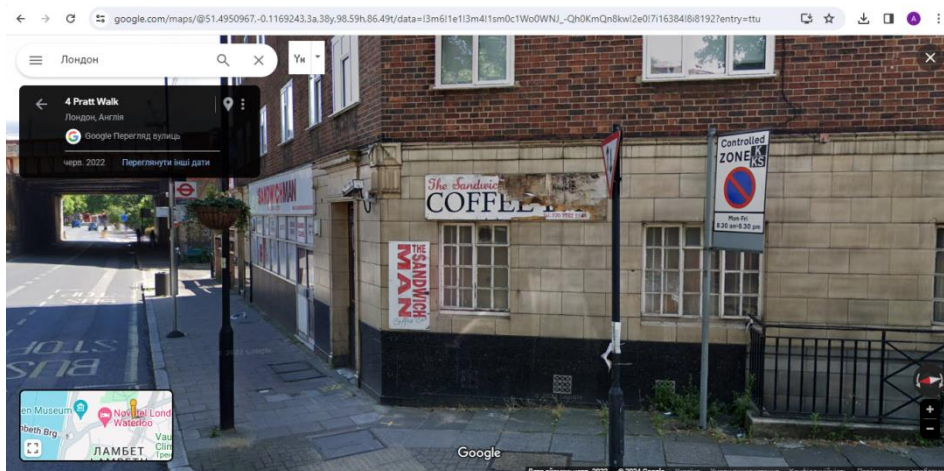

Рис. 2.1. Віртуальна екскурсія вулицею 4 Pratt Walk, London.

Частина платформ розрахована на перегляд відвідувачами віртуальних турів всередині певної споруди, музею чи історичної пам'ятки.

Зазвичай інтерфейс більшості музеїв англomовний, це може мотивувати учнів до вивчення англійської мови.

Протягом останніх років в Україні досить широко поширеним явищем стає використання онлайн-курсів для підвищення рівня знань з англійської мови. Але варто використовувати їх лише як допоміжний засіб на навчальних заняттях. Насамперед можливо їх використовувати під час вивчення нового лексичного матеріалу, а також на етапі повторення та узагальнення.

Застосування даних технологій дають можливість:

- ✓ тренувати правопис;
- ✓ вивчати лексичний матеріал;
- ✓ удосконалювати розуміння аудіотексту;
- ✓ розвивати техніку читання;
- ✓ вивчати граматику;
- ✓ тренувати вимову.

Мережа Інтернет – це цінне джерело ресурсів для вивчення англійської мови, її історії та культури. Там можна знайти найрізноманітнішу інформацію, і, що надзвичайно важливо, різні засоби пошуків та сприйняття інформації: використання звуку, різноманітної графіки, відео.

Отже, на сьогодні існує величезна кількість різноманітних інтернет-ресурсів, уміли та доречно використання яких можуть давати можливість мотивувати учнів вивчати англійську мову.

2.2. Методика проведення дослідження впливу використання інформаційно-комунікаційних технологій на підвищення мотивації учнів старших класів на уроках англійської мови

Для практичного вивчення впливу ІКТ на підвищення мотивації учнів старших класів до вивчення англійської мови було організовано та проведено дослідження на базі Комунальної установи Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №27, м. Суми, Сумської області.

Дослідження включало в собі три етапи, на кожному з яких застосовувалися різні методи дослідження:

- 1 етап – пошуково-підготовчий,
- 2 етап – дослідницько-експериментальний,
- 3 етап – контрольньо-узагальнюючий.

У ході першого етапу відбувалося вивчення та аналіз джерельної бази дослідження, визначення мети, об'єкта, предмета, завдань, методів та методик дослідження. Також визначено базу для експериментального дослідження.

Другий етап полягав у виявленні особливостей розвитку мотивації учнів старших класів на уроці англійської мови, безпосередньому проведенні експерименту, обробці результатів експерименту (інтерпретація результатів та формулювання висновків).

У ході третього етапу відбувалося здійснення якісного та кількісного аналізу отриманих результатів за підсумками проведеного дослідження,

проведення статистичної обробки даних, теоретичне обґрунтування та формулювання висновків, обґрунтування рекомендацій.

Дане дослідження було проведено серед учнів 11 класів філологічного (українська мова) та математичного напрямів: група з 14 учнів 11-А класу та 14 учнів 11-Б класу. Всього у дослідженні взяли участь 28 учнів, з них 15 хлопців та 13 дівчат (рис. 2.2).

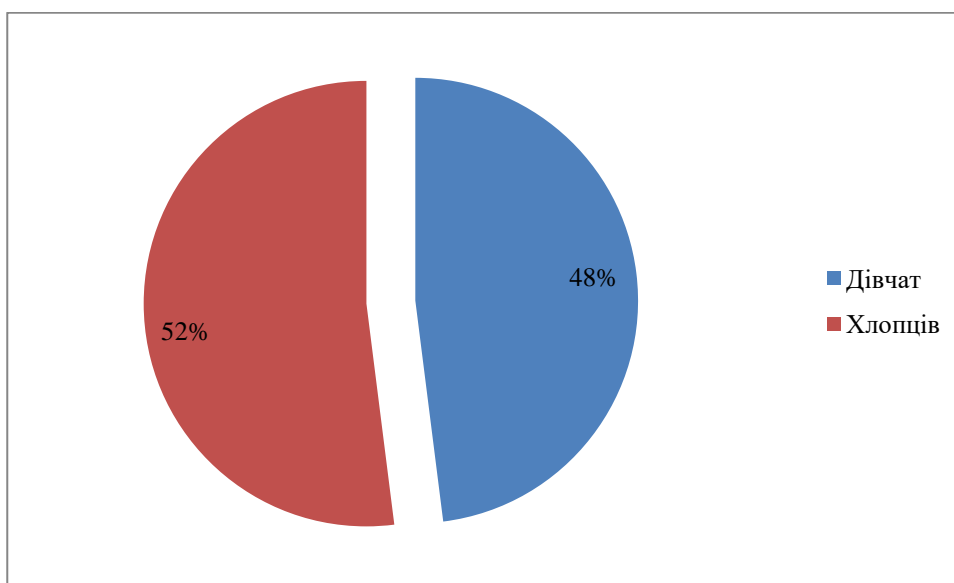

Рис. 2.2 Розподіл вибірки за ознакою статі

Слід врахувати, що для забезпечення точності та об'єктивності отриманих результатів дослідження, необхідно застосувати цілий комплект методів, прийомів та засобів. Неможливо установити точний результат, використовуючи лише одну методику. Окрім того, методики мають бути науковими, їх застосування повинно бути обґрунтованим.

Урахувавши особливості розвитку мотивації школярів старших класів до вивчення англійської мови для проведення дослідження було обрано наступні методи:

- теоретичні (аналіз наукових джерел, опрацювання літератури),
- емпіричні (спостереження, опис, анкетування, методики психологічної діагностики (методика оцінки структури навчальної мотивації школяра) [62].

У процесі роботи над науковим дослідженням протягом усіх його етапів здійснюється робота над літературними джерелами. Аналіз літературних джерел – це метод теоретичного дослідження, під час якого відбувається збирання інформації з теми дослідження з різноманітних джерел інформації: книги, електронні джерела.

Для кращого розуміння, сприймання та аналізу матеріалу, підвищення продуктивності розумової праці необхідно навчитися реферувати та анотувати текст. Загалом реферування тексту зводиться до пошуку й визначення принципово важливих положень літературного джерела. Своєрідним видом реферативного опрацювання тексту є анотація джерела, у якій також викладається зміст публікації, але звичайно коротше, ніж у рефераті.

Важливим методом теоретичного дослідження, який спрямований на об'єднання загальних даних досліджень, які виконані різними науковцями у різних умовах є узагальнення.

Експеримент – це особливий вид діяльності дослідника, який здійснюється з метою пізнання (відкриття) певних властивостей об'єктів або систем та закономірностей, які їх пов'язують між собою. Дослідник впливає на об'єкт за допомогою спеціальних матеріальних засобів, може змінювати умови, які необхідні для отримання результатів.

Отже, нами визначено етапи дослідження, методи і методики, що дозволяють визначити вплив використання інформаційно-комунікаційних технологій на підвищення мотивації учнів старших класів на уроках англійської мови.

2.3. Визначення рівня мотивації до вивчення англійської мови в учнів старших класів

З метою визначення загального рівня мотивації учнів під час вивчення англійської мови на початку дослідження серед учнів 11-А класу було застосовано модифіковану методику оцінки рівня мотивації.

Результати анкетування в 11-А класі наведені на рис. 2.3.

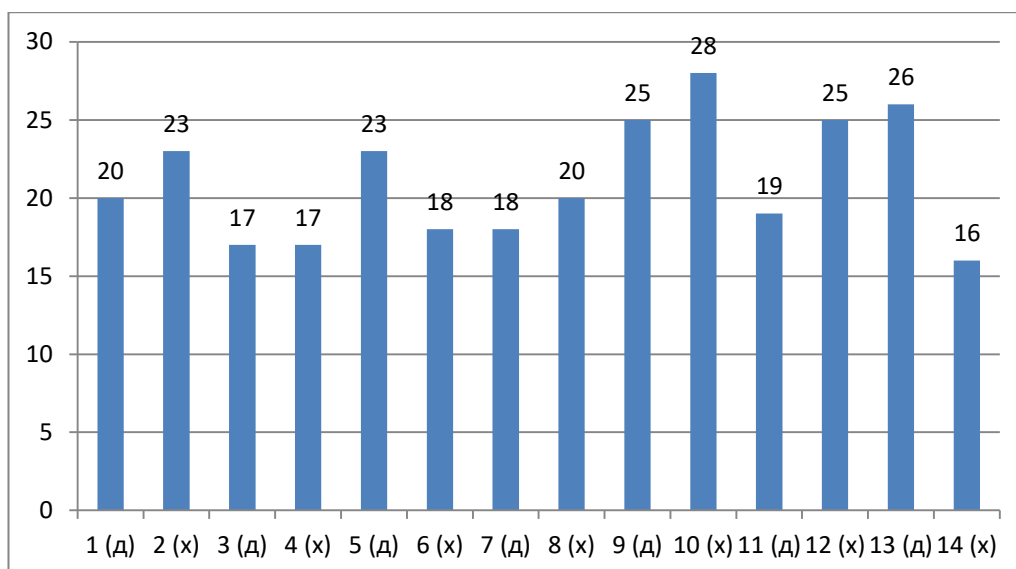

Рис. 2.3. Первинний рівень мотивації у 11-А класі

На основі аналізу результатів даних, ми бачимо, що загальний рівень мотивації вивчати англійську мову в 11-А класі знаходиться на рівні 21,1 – що відповідає другому рівню сформованості мотивації. Даний рівень характеризується хорошою навчальною мотивацією.

Варто зазначити, що у 11-А класі є 3 учні з високою мотивацією (25-28 балів), що відповідає першому рівню. Ці учні прагнуть найуспішніше виконувати усі завдання з англійської мови, чітко дотримуються всіх вказівок вчителя, сильно хвилюються, якщо одержують оцінки середнього або достатнього рівнів.

6 учнів мають мотивацію третього рівня сформованості. Вони досить добре почуваються у закладі освіти, проте частіше ходять до нього, щоб поспілкуватися з друзями та вчителем. У цій групі немає учнів з мотивацією четвертого та п'ятого рівнів.

Наступним кроком необхідно було виміряти рівень володіння учнів англійською мовою та співвіднести його з рівнем мотивації. З цією метою було проведено тестування учнів за допомогою онлайн-сервісу Microsoft Forms. Тестування включало в себе оцінювання усіх видів мовленнєвої діяльності (читання, письмо, аудіювання та говоріння).

Результати рівня сформованості комунікативних компетенцій учнів 11-А класу наведені на рис. 2.4.

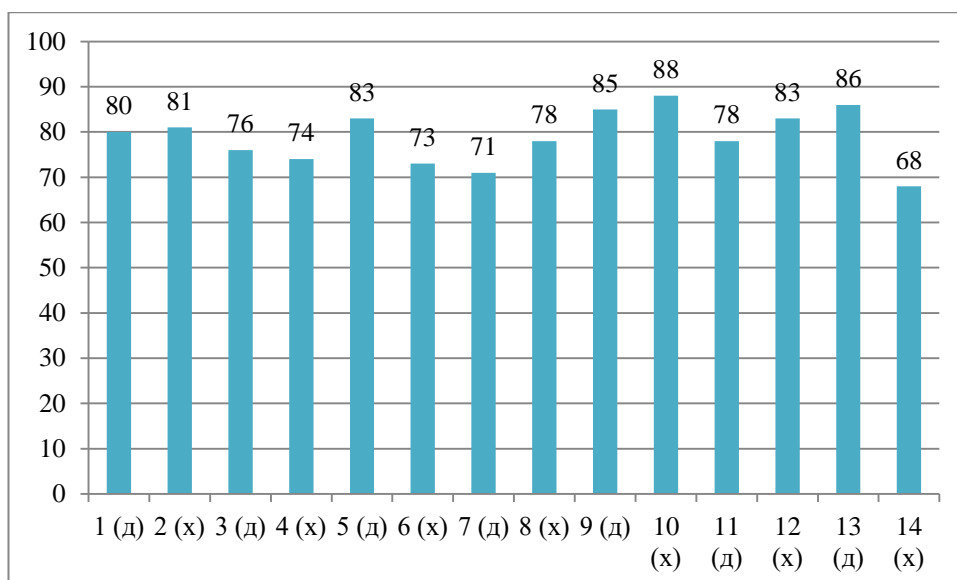

Рис. 2.4. Первинний рівень іншомовної комунікативної компетенції в 11-А класі

На основі аналізу даних, можна зробити висновок, що рівень сформованості іншомовної комунікативної компетенції умовно співвідноситься з рівнем мотивації учнів. Наприклад, учні 10 та 13 мають найвищі показники як за рівнем комунікативної компетенції, так і за рівнем мотивації. Рівень комунікативних компетенцій в учня під номером 14 найменший, теж саме можна сказати і про його мотивацію вивчати англійську мову.

Також було здійснено опитування учнів стосовно сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності. У ході дослідження учням необхідно було дати відповіді на наступні запитання:

- 1) Які різні джерела інформації ви використовуєте для отримання знань на різні теми?
- 2) Застосування ІК яких вправ на уроках є найцікавішим?
- 3) Як ви оцінюєте достовірність інформації, з якою ви зіштовхнулися в Інтернеті?
- 4) Чи маєте ви певні труднощі, працюючи з ІКТ?
- 5) Як ви взаємодієте з іншими учнями або експертами в Інтернеті для отримання нових знань або розв'язання завдань?

14 учнів (100%) визначили, що основним джерелом інформації є мережа «Інтернет». Більшість учнів віддають перевагу онлайн-тестуванням (90%), виконанням завдань інтернет-олімпіад (75%), перегляд відео уроків (68%). 95% учнів визнають, що інформація, яка розміщена в інтернеті може бути недостовірною і тому потребує додаткової перевірки. 80% учнів визнали, що не мають труднощів, працюючи з ІКТ. 20% - потребують періодичної допомоги. 45% учнів визнали, що основною формою взаємодії з іншими учнями або експертами в Інтернеті для отримання нових або роз'язання завдань є платформа Microsoft Teams. 55% окрім даної платформи зазначили, що систематично переглядають різноманітні відео уроки, вебінари з метою підготовки до складання НМТ.

Результати анкетування учнів 11-Б класу за методикою оцінки рівня мотивації відображено на рис. 2.5.

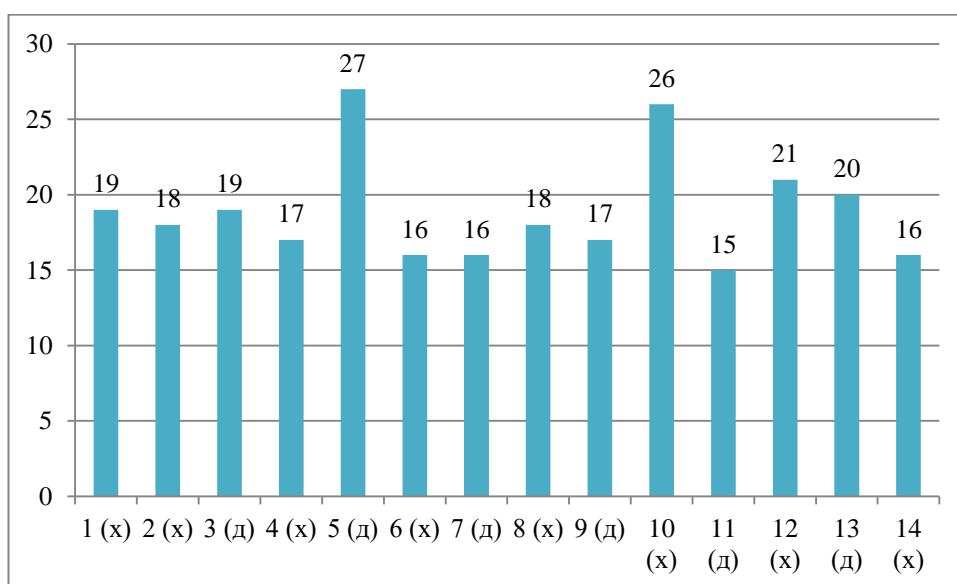

Рис. 2.5. Первинний рівень мотивації у 11-Б класі

На основі аналізу результатів даних, ми бачимо, що загальний рівень мотивації вивчати англійську мову в 11-Б класі знаходиться на рівні 18,9 – що відповідає третьому рівню сформованості мотивації. Учні досить добре почувуються у закладі освіти, проте частіше ходять до нього, щоб поспілкуватися з друзями та вчителем. У класі є 2 учні з високою мотивацією (26-27 балів). У цій групі немає учнів з мотивацією четвертого та п'ятого рівнів.

Результати рівня сформованості комунікативних компетенцій учнів 11-Б класу наведені на рис. 2.6.

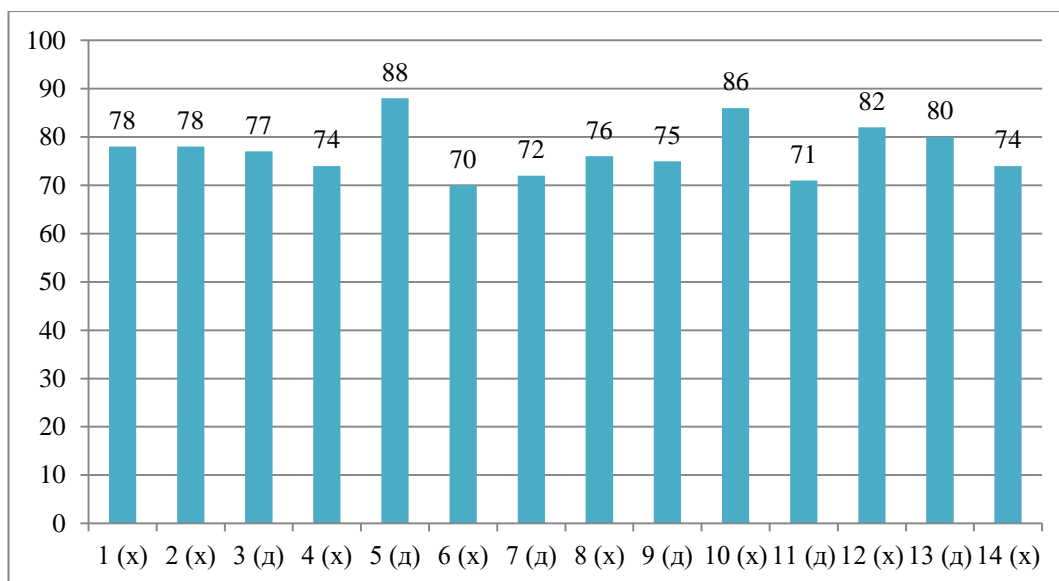

Рис. 2.6. Первинний рівень іншомовної комунікативної компетенції в 11-Б класі

На основі аналізу даних можна зробити висновок, що рівень сформованості іншомовної комунікативної компетенції з англійської мови можна також умовно співвіднести з рівнем мотивації учнів. Наприклад, учні 5 та 10 мають найвищі показники за рівнем мотивації та рівнем іншомовної комунікативної компетенції.

З метою визначення форм та методів, які застосовують вчителі на уроках та які позитивно впливають на пізнавальну активність учнів було проведено опитування учнів. У ході опитування учням необхідно було обрати два види ІКТ-ресурсів, використання яких на уроках найбільше мотивує їх до вивчення англійської мови (рис. 2.7).

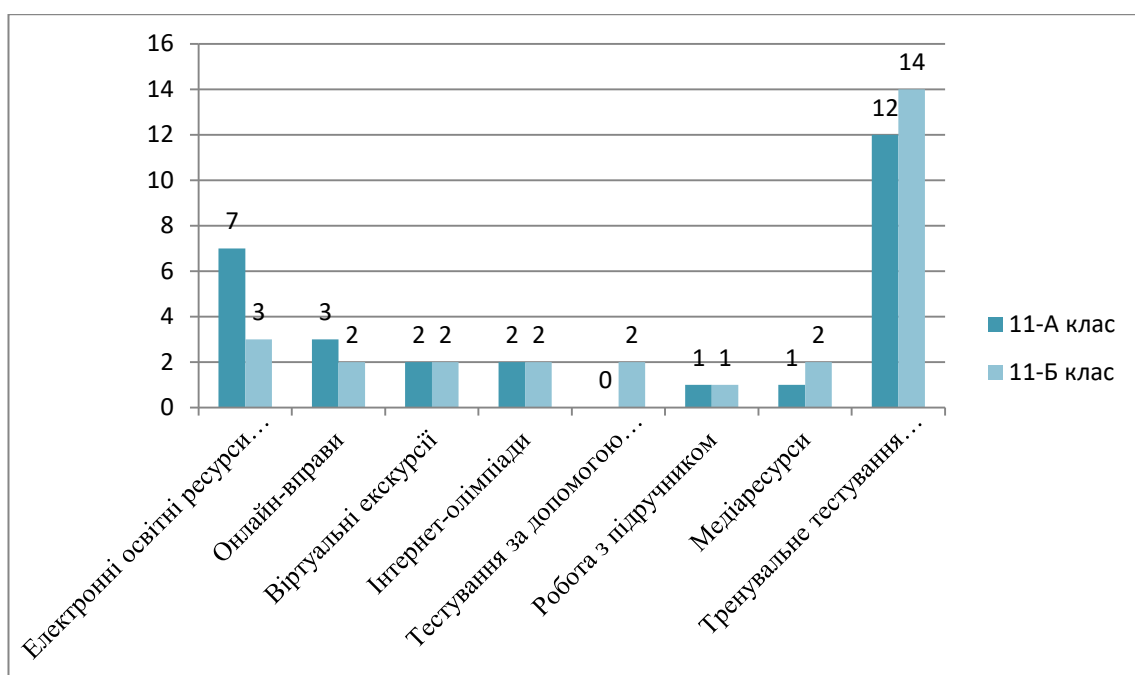

Рис. 2.7. Первинні результати зацікавленості учнів електронними освітніми ресурсами.

У ході анкетування було виявлено, що більшість учнів як 11-А, так і 11-Б класів віддають перевагу проходженню тренувальних тестувань ЗНО/НМТ за допомогою електронних освітніх платформ. Найімовірніше, це пов'язано із обов'язковим проходженням НМТ для вступу до вищого навчального закладу наприкінці навчального року. Також в учнів 11-А класу викликає зацікавленість використання вчителями англійської мови електронних освітніх ресурсів (презентацій, відеоуроків). Візуалізація полегшує вивчення й засвоєння матеріалу, вказує шлях до практичного його застосування.

Отже, на даному етапі дослідження було визначено початкові дані сформованості мотивації при оволодінні англійською мовою, рівень сформованості іншомовної комунікативної компетенції.

У ході подальшого дослідження було розроблено систему ІКТ-вправ для підвищення пізнавального інтересу до навчання та формування мотивації до вивчення англійської мови у закладі освіти.

2.4. Застосування ІКТ для підвищення мотивації до вивчення англійської мови в учнів старших класів

З метою дослідження впливу інформаційно-комунікаційних технологій на підвищення мотивації учнів до вивчення англійської мови було розроблено комплекс вправ з використанням ІКТ у старшій школі.

Поняття «вправа» означає спеціально організоване в навчальних умовах одно або багаторазове виконання окремої або рядку операцій або процесів мовленнєвого характеру з метою опанування компетентностями. У методичній літературі існують різні підходи до визначення мети, завдань, ролі вправ у вивченні англійської мови і, відповідно, різні критерії їх класифікацій.

Оскільки у закладі навчання школярів відбувається за змішаною формою, то відповідно до рішення педагогічної ради, єдиною платформою було для всіх учнів було затверджено Microsoft Teams. Ця хмарна платформа використовується з метою обміну проведення відеоконференцій, обміну повідомленнями, спільної роботи. Вона захищена: відбувається шифрування даних, двофакторна аутентифікація та управління доступом адміністратора. Microsoft Teams інтегрується з іншими сервісами Microsoft, такими як Office 365, SharePoint, Forms. Це дозволяє організаціям обмінюватися інформацією та співпрацювати.

Microsoft Teams також дозволяє спільно працювати над документами в реальному часі. Це може допомогти підвищити ефективність навчальних процесів та уникнути помилок.

За допомогою сервісу Microsoft Forms можливо здійснювати різноманітні опитування учнів, також проводити оцінювання знань, умінь та навичок школярів. Це може бути тестові завдання з одним варіантом відповіді, з декількома варіантами, вставити пропущене слово, розташувати уривки з тексту у певній послідовності та завдання відкритого типу. Можливо задавати дані тести не лише усім учням класу, а лише деяким, що значно полегшує індивідуалізацію на навчання та забезпечує особистісноорієнтований підхід.

Після виконання учнями завдань програма узагальнює відповіді учнів у формі діаграм, які вчитель має можливість продемонструвати учням для аналізу.

Розглянемо методичні можливості інформаційно-комунікаційних ресурсів на уроках англійської мови.

Назва онлайн-сервісу: Mentimeter

Можливості даного сервісу: створення миттєвих опитувань.

Unit 1. Being a student

Етап уроку, на якому запропоновано застосовувати: етап активізації знань, умінь та навичок.

Зміст вправи: учням необхідно, перейшовши за покликанням, взяти участь у опитуванні «Why you want to learn English?». Якщо у декількох учнів відповідь є одинокою, на демонстраційному слайді це буде відобразитися у вигляді збільшеного штифта, а не великої кількості однакових відповідей, як наприклад під час застосування вправи «хмаринка слів».

Відповідь учнів:

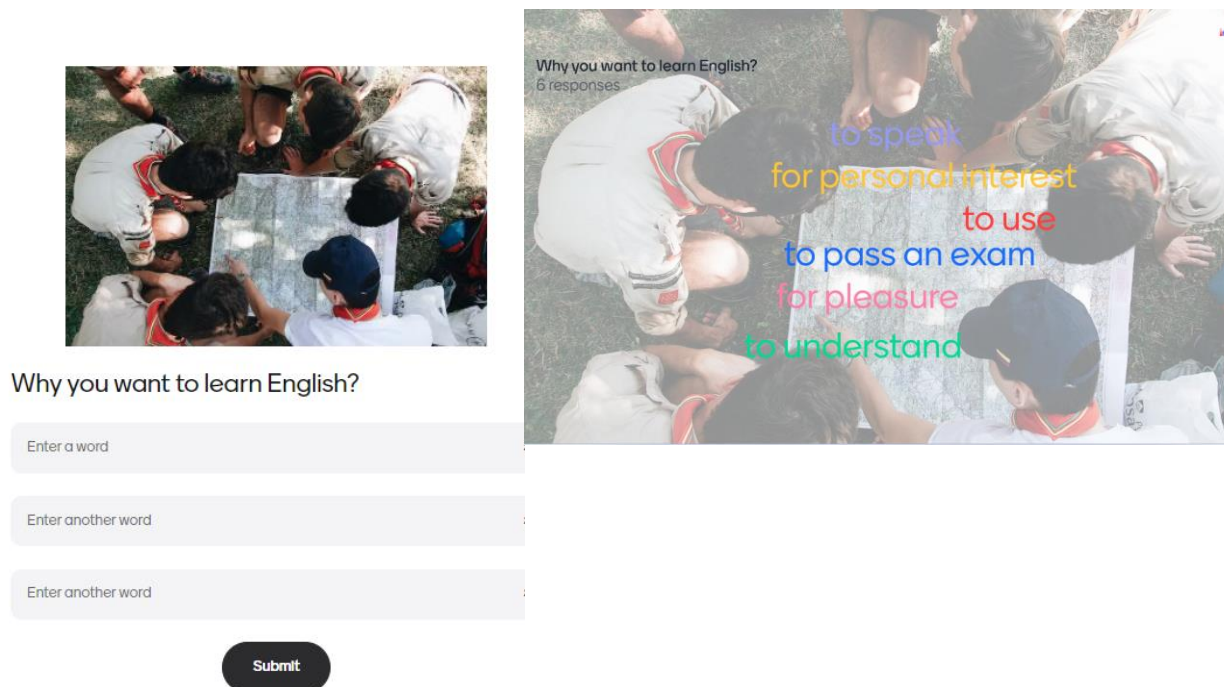

Рис. 2.8. Вправа із застосуванням онлайн-ресурсу Mentimeter

(<https://www.mentimeter.com/>)

Результат застосування вправи: повторення лексичного матеріалу, використання артиклів; усвідомлення учнями, навіщо вивчати англійську мову, обмін думками між учнями класу.

Розглянемо наступний сервіс. На сьогодні, штучний інтелект (ШІ) може здійснювати значний внесок у освітній процес, надаючи різноманітні можливості для поліпшення якості навчання школярів та сприяння їх особистому розвитку.

Назва онлайн-сервісу: CRAIYON

Можливості даного сервісу: веб-сайт, який дозволяє генерувати зображення за текстовим описом., використовує технологію ШІ для створення реалістичних зображень на основі текстових описів.

Unit 1. Being a student

Етап уроку, на якому запропоновано застосовувати: рефлексія

Зміст вправи: учням необхідно переглянути зображення та висловити припущення, які слова «закодовано» у фото. Звернути увагу школярів, що при роботі з сервісом необхідно використовувати саме англійську лексику, яка дає можливість робити зображення більш точними змістовно.

Рис. 2.9. Вправа із застосуванням онлайн-ресурсу Craiyon
(<https://www.craiyon.com>)

Результат застосування вправи: формування інформаційно-комунікаційної компетентності, розуміння важливості вивчення іноземної мови та можливості її практичного застосування.

За допомогою ІКТ учні мають можливість відвідувати офіційні сайти різноманітних установ англомовних країн, зокрема навчальних закладів.

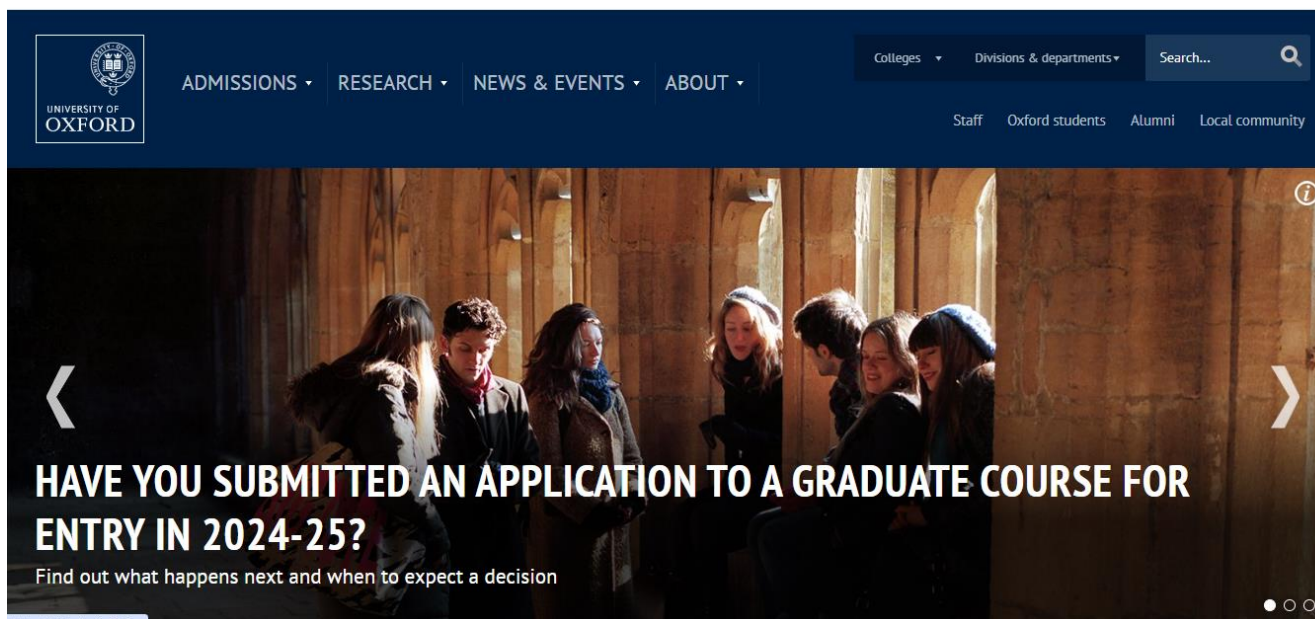

Рис. 2.10. Офіційний сайт найстарішого англомовного університету у світі – Оскфордського (<https://www.ox.ac.uk>)

Unit 1. Being a student

Етап уроку, на якому запропоновано застосовувати: засвоєння нових знань, умінь та навичок; узагальнення.

Зміст вправи: учням необхідно ознайомитися з інформацією, розміщеною на сайті англійського закладу освіти та визначити особливості здобуття освіти, порівняно з українським закладом. Інформацію можна розмістити на спільній дошці.

Назва онлайн-сервісу: Padlet

Можливості даного сервісу: дозволяє розміщувати різноманітний контент та спільно у режимі реального часу працювати з ним.

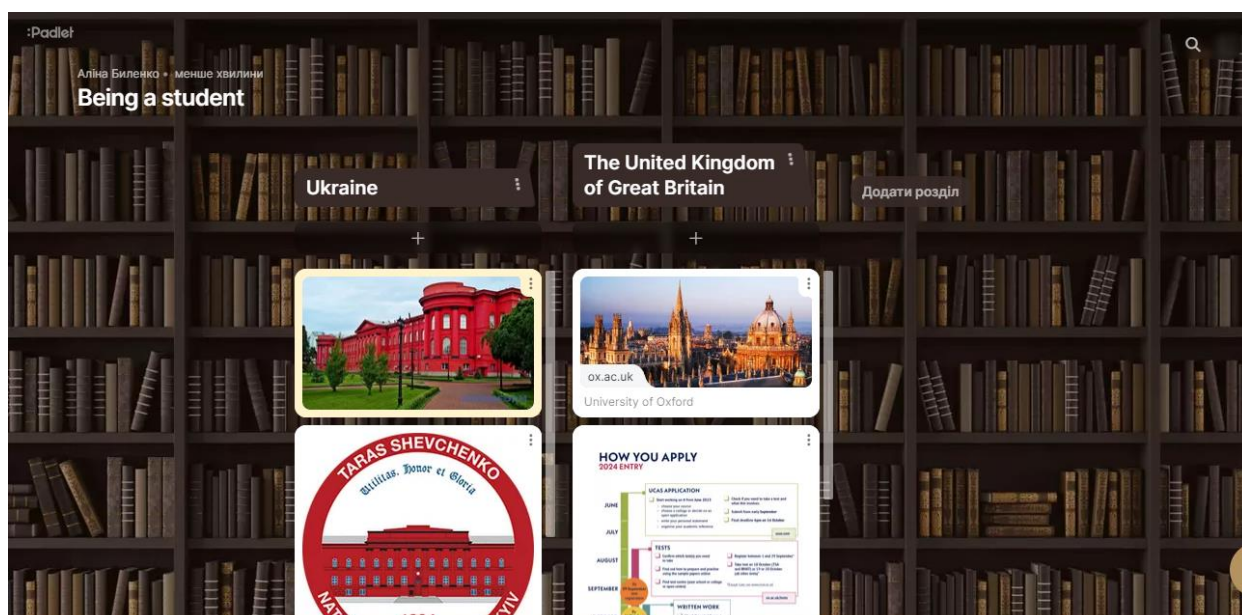

Рис. 2.11. Вправа із застосуванням онлайн-ресурсу Padlet (<https://uk.padlet.com>)

Результат застосування вправи: ознайомлення з інформацією про заклади освіти як на території України, так і за кордоном; формування інформаційно-комунікаційної компетентності; надавати інформацію та ставити запитання з метою уточнення її змісту, здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою.

Варто віднести до переваг дошки сервісу Padlet, що вона не потребує додаткової реєстрації для учнів.

На сьогодні є безліч онлайн-дошок, які дають можливість учням в режимі реального часу працювати разом. Серед них: Google Jamboard, WhiteBoard, Lino. Усі вони мають інтуїтивно зрозумілий інтерфейс.

Назва онлайн-сервісу: WORDWALL

Можливості даного сервісу: веб-сайт, який дозволяє створювати власні вправи – вікторини, вправи на співставлення, ігри зі словами і багато іншого.

Unit 1. Being a student

Етап уроку, на якому запропоновано застосовувати: рефлексія

Зміст вправи: учням необхідно потягнути віртуальне колесо, потім дати відповідь на запитання.

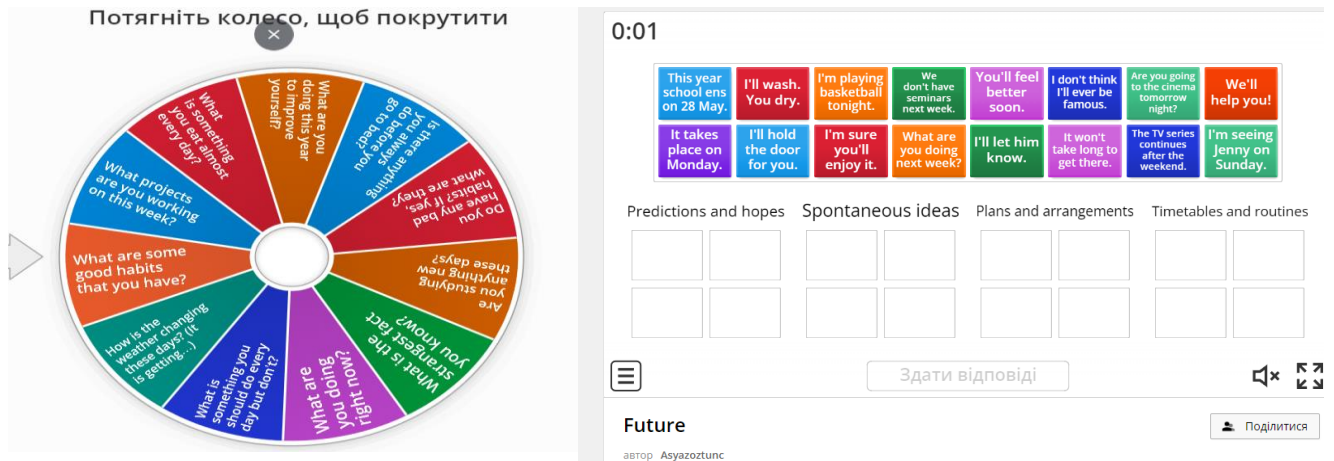

Рис. 2.12. Вправи із застосуванням онлайн-ресурсу WordWall
(<https://wordwall.net>)

Результат застосування вправи: виконання завдань з граматики. Формування вміння висловлювати свої думки, почуття та ставлення.

За допомогою різноманітних онлайн-застосунків можливо здійснювати контроль знань учнів.

З метою підготовки майбутніх абітурієнтів до складання НМТ можливо використовувати сайт <https://zno.osvita.ua>, на якому розміщено тести ЗНО та мультитести за попередні роки. Учні мають можливість відразу побачити свій результат та оцінити можливості. На основі спільного аналізу з вчителем, можливо зрозуміти, на які теми необхідно звернути особливу увагу.

Рис. 2.13. Онлайн-ресурс «ЗНО-освіта» (<https://zno.osvita.ua>)

З метою візуалізації інформації та кращого її запам'ятовування на уроках англійської мови можливо скласти карти пам'яті або ментальні карти.

За допомогою навчальної платформи Kahoot! Можна проводити інтерактивні заняття у формі онлайн-тестування на перевірку знань учнів. Особливістю цієї платформи є те, що у командному тестуванні учень повинен не лише правильно, а й швидко дати відповідь на запитання, щоб стати переможцем.

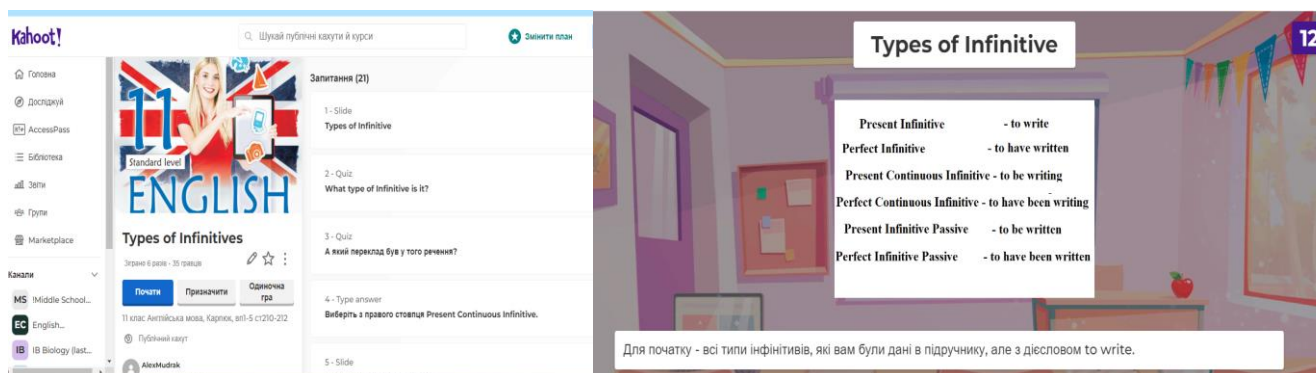

Рис. 2.14. Онлайн-ресурс «Kahoot!» (<https://create.kahoot.it>)

На уроках можливо використовувати елементи відео, розміщені на сайті української студії онлайн-освіти EdEra. Учні мають можливість не лише переглянути відео фрагмент та пройти тестування, а й отримати поради та лайфхаки для успішного проходження НМТ.

The image shows two course cards from EdEra. The first card is for "Ізі ЗНО. Англійська мова" and the second is for "Англійська мова. Морфологія". Both cards include course descriptions, target audience, and duration.

Ізі ЗНО. Англійська мова

Онлайн-курс для старших школярів для підготовки до ЗНО з англійської мови. Ви зможете швидко та якісно підготуватися до ЗНО з англійської за фільмами, серіалами та мемами.

Старші школярі (14-17)
Українська 30 годин
БЕЗКОШТОВНО →

Англійська мова. Морфологія

Онлайн-курс для старших школярів, абітурієнтів, студентів та тих, хто хоче вдосконалити свої навички англійської мови, а також підтягнути граматику. Ви дізнаєтесь про частини мови в англійській та окремо розглянете кожну з них: як і коли вони використовуються та яку роль у реченнях виконують.

Інше Абітурієнти
Старші школярі (14-17)
Студенти
Українською 35 годин
БЕЗКОШТОВНО →

Зверни увагу на вживання Present Perfect та Present Perfect Continuous.

	Present	Past	Future
Perfect	have/has + the third form	had + the third form	will have + the third form
Perfect Continuous	have/has been + verb (-ing)	had been + verb (-ing)	will have been + verb (-ing)

Рис. 2.15. Онлайн-курси, розміщені на платформі «EdEra» (<https://ed-era.com/courses>)

Український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus» дає можливість не лише удосконалювати базові знання з англійської мови, а й покращувати навички та лексичні знання англійської мови для наукової діяльності та медіаграмотності.

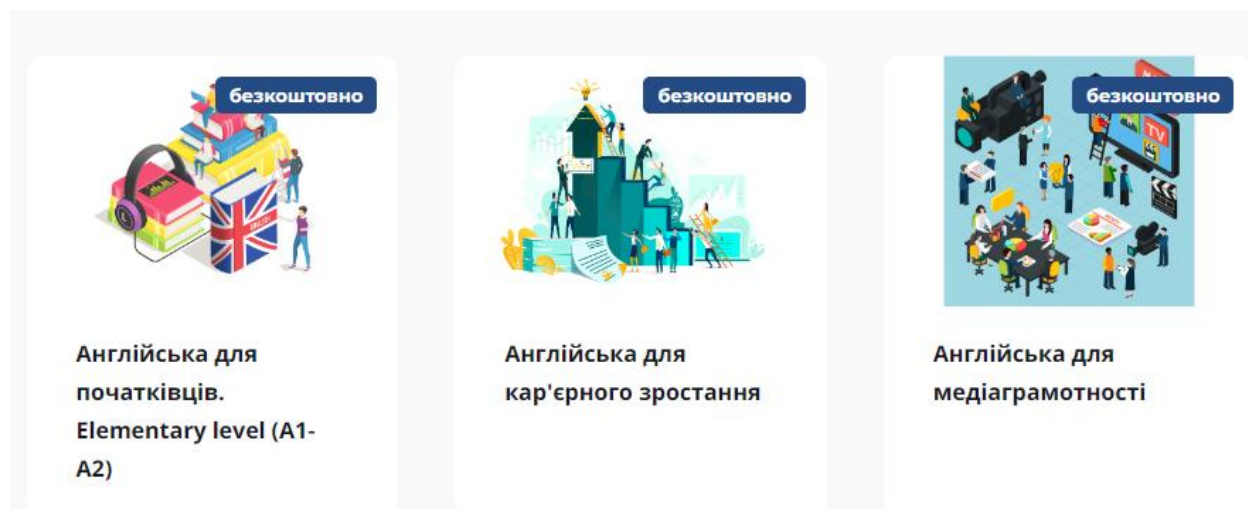

Рис. 2.16. Онлайн-курси, розміщені на платформі «Prometheus»

(<https://prometheus.org.ua/>)

Важливою формою роботи з метою формування іншомовної компетентності є безпосереднє спілкування з носіями мови. Тому у ході експерименту було запропоновано долучитися до пізнавальної розмовного клубу для підлітків з волонтеркою Strive2Thrive зі США, Ар'єю Пагдал.

Мова, якою відбувалося заняття – англійська, але за необхідності, учасники мали можливість використовувати українську. Модератори допомагали перекладати запитання учнів чи коментарі на англійську мову. Учні під час уроку мали можливість підняти «віртуальну руку» у Zoom. Модератор, вмикала мікрофон у порядку черговості. Учні мали можливість покращити свої навички з англійської мови, оскільки під час зустрічі було запропоновано різноманітні цікаві інтерактивні вправи. Також учні дізналися більше про культуру США, зокрема про їх історію, звичаї та традиції.

Варто відзначити, що у закладі систематично здійснюється шкільний проект «A Guide to the English», у ході якого відбуваються зустрічі мовного клубу Go Global з волонтером Nawta Mohammed та учасниками Чернігівського закладу освіти. Учні мають можливість спілкуватися з носіями мови на найрізноманітніші теми: про заняття спортом, музичні вподобання, національний одяг та хоббі школярів.

У ході експерименту з метою мотивації учнів до вивчення англійської мови під час уроку було використано сервіс Google Maps. Даний сервіс може стати чудовим способом дізнатися про географію та культуру різних країн. Учнім було запропоновано переглянути у режимі перегляду вулиць «прогулятися» центром Лондона та Манчестера та написати короткий опис того, що вони бачать на карті. Вони мали використовувати лексику, пов'язану з культурою, географією. У ході перегляду, учням необхідно було звертати увагу на назви магазинів, дорожні знаки, види транспорту, якими користуються англійці. Підлітки мали зрозуміти важливість вивчення англійської мови.

У таблиці нижче подано назви ІКТ-сервісів та окремі мовленнєві функції ситуативного спілкування, які можна реалізовувати, використовуючи ІКТ на уроках.

Таблиця 2.1.

Окремі мовленнєві функції ситуативного спілкування, реалізація яких
можлива при використанні навчальних Інтернет-ресурсів

Функції / Навчальні Інтернет ресурси	Mentimeter	Craiyon	Padlet	Jamboard
Описувати життєві події, проблеми, власні досягнення тощо	+	+	+	+
Висловлювати емоційне ставлення до ситуації або предмета обговорення	+		+	+
Порівнювати (звичаї, традиції, стилі життя тощо)		+	+	+
Обговорювати перспективи, давати поради, реагувати на поради інших	+		+	+
Висловлювати й	+		+	+

аргументувати власну точку зору				
Висловлювати побажання	+		+	+
Підводити підсумки обговорення	+	+	+	+
Демонструвати зацікавленість у предметі розмови	+	+	+	+

Ефективність використання вказаних інтернет-ресурсів у освітньому процесі буде залежати від ряду факторів, у тому числі від підготовки вчителів. Важливо, щоб педагоги були готові до використання ІКТ в освітньому процесі. Вони повинні мати знання про можливості ІКТ, навички їх використання та досвід впровадження ІКТ в освітній процес. Також важливо визначати конкретні завдання, які будуть вирішуватися за допомогою ІКТ, щоб урок англійської мови не перетворився на урок-гру.

Після закінчення формуючого етапу дослідження було проведено повторні виміри рівня мотивації за модифікованою методикою. Результати у 11-А класі (рис. 2.17) та у 11-Б класі (рис. 2.18) представлені далі.

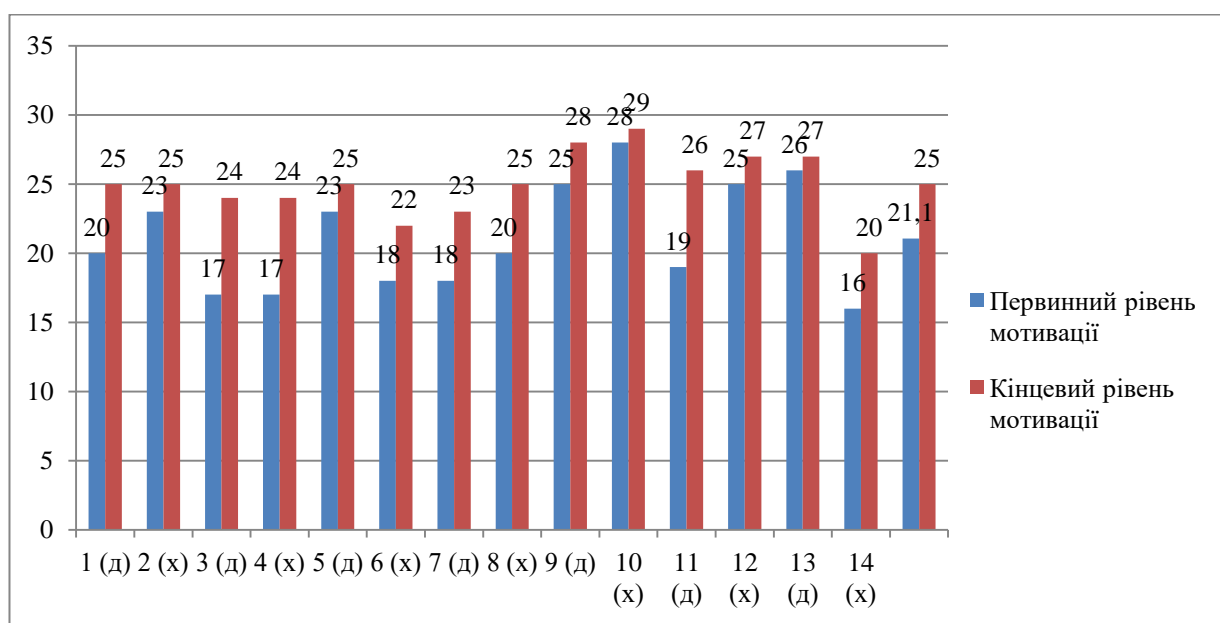

Рис. 2.17. Порівняння рівнів мотивації у 11-А класі

На основі аналізу та порівняння даних, можна визначити, що після використання запропонованої методики у 11-А класу підвищився рівень мотивації в усіх учнів. Первинний результат становив 21,1, а кінцевий – 25, що відповідає першому рівню мотивації. У таких дітей є пізнавальний мотив, прагнення найуспішніше виконувати поставлене вчителем завдання.

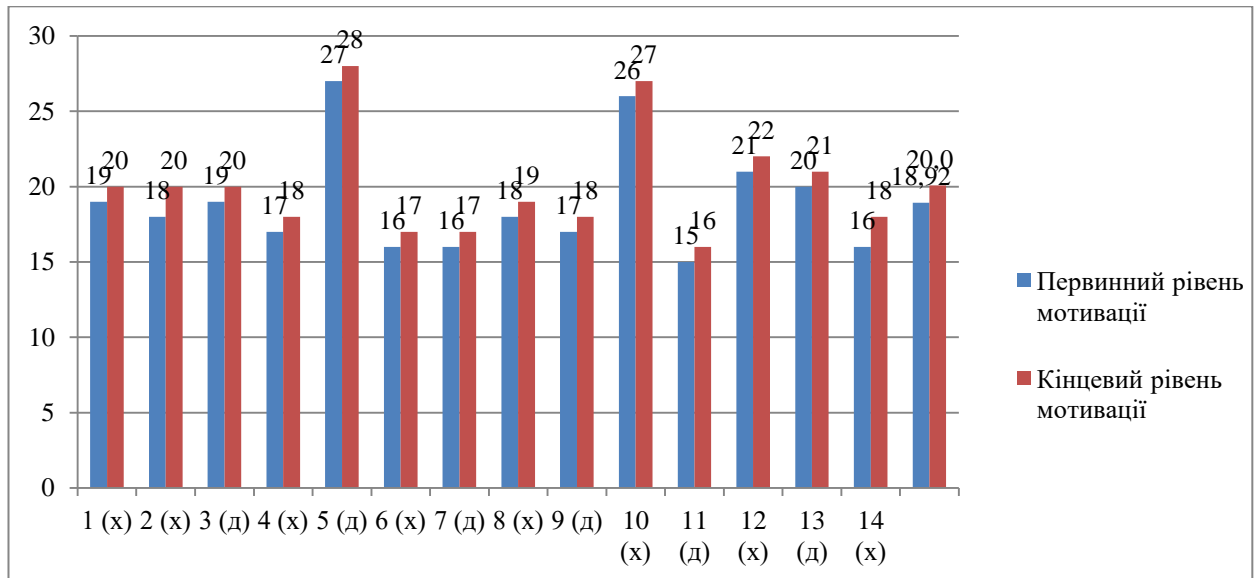

Рис. 2.18. Порівняння рівнів мотивації у 11-Б класі

Одержані результати свідчать, що рівень мотивації учнів підвищився. Первинний результат становив 18.9, а кінцевий – 20.0, що відповідає другому рівню мотивації (хороша шкільна мотивація).

Також було здійснено повторну перевірку рівня іншомовної комунікативної компетентності.

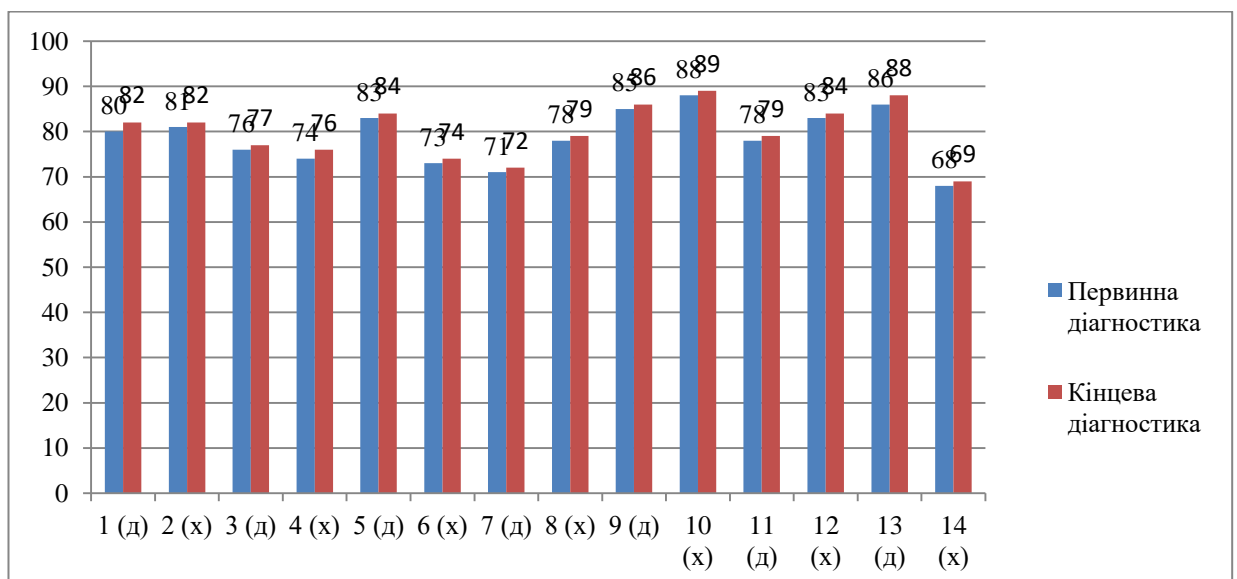

Рис. 2.19. Порівняння рівнів сформованості іншомовної компетентності у 11-А класі

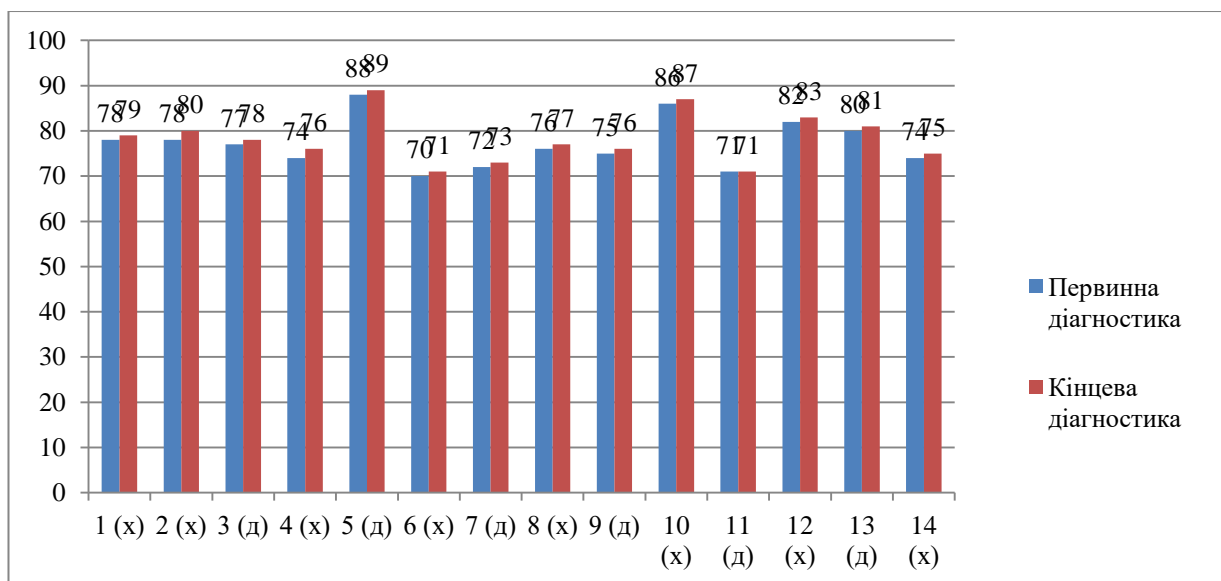

Рис. 2.20. Порівняння рівнів сформованості іншомовної компетентності у 11-Б класі

Якщо порівняти результати останніх даних про рівень іншомовної компетентності з показниками загального рівня мотивації, то можна визначити, що між підвищенням рівня мотивації та рівнем сформованості іншомовної компетентності є прямий зв'язок. У дітей покращилися показники сформованості даної компетентності і, відповідно, покращився рівень мотивації і навпаки.

Також було повторно здійснено опитування стосовно сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності учнів.

14 учнів (100%) 11-А класу визначили, що основним джерелом інформації є мережа «Інтернет». 100% учнів віддають перевагу онлайн-тестуванням (було 90%). Ймовірно це пов'язано з активною роботою з сервісом «ЗНО-онлайн» та тестувань від проектів «На Урок», «Всеосвіта». Також зросла зацікавленість у перегляд відеоуроків (83%). 100% учнів визнають, що інформація, яка розміщена в інтернеті може бути недостовірною і тому потребує додаткової перевірки. 95% учнів визнали, що не мають труднощів, працюючи з ІКТ. 5% - потребують періодичної допомоги. 15% учнів визнали, що основною формою

взаємодії з іншими учнями або експертами в Інтернеті для отримання нових або роз'язання завдань є платформа Microsoft Teams. 85% окрім даної платформи зазначили, що систематично переглядають різноманітні відео уроки, вебінари з метою підготовки до складання НМТ.

Таким чином, у ході аналізу результатів дослідження можливо виявити поліпшення показника сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності, пряму залежність та прямий вплив підвищення рівня мотивації на рівень володіння іноземною мовою та навпаки.

Таким чином, аналіз отриманих даних довів ефективність розробленої методики використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації вивчення старшокласниками англійської мови. Збільшивши та урізноманітвивши справи із застосування ІКТ, в учнів відбулося підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.

Окрім цього, рівень іншомовної комунікативної компетенції у більшості учнів також підвищився. Таким чином, було доведено безпосередній взаємозв'язок між використанням ІКТ та рівнем мотивації учнів до вивчення англійської мови.

Висновки до розділу 2

Для практичного вивчення впливу застосування інформаційно-комунікаційних технологій на мотивацію учнів до вивчення англійської мови у старших класах було організовано та проведено дослідження, яке включало три етапи. На кожному етапі застосовувалися різні методи дослідження, в залежності від поставлених завдань. У ньому взяли участь учні двох 11-х класів (по 14 учнів у кожній групі).

Під час первинного дослідження було визначено, що рівень мотивації учнів 11-А класу знаходився на достатньому рівні, учнів 11-Б класу – на середньому.

На навчальних заняттях учні віддають перевагу використанню електронних освітніх ресурсів (презентації, відеоуроки) та проходженню тренувальних тестувань ЗНО/НМТ за допомогою електронних освітніх платформ.

Розроблено серію вправ та підібрано онлайн-ресурси використання яких у ході дослідження мало призвести до підвищення мотивацію учнів старших класів до вивчення англійської мови.

На останньому етапі дослідження у ході повторної діагностики було виявлено, що у обох класах відбулося зростання мотивації учнів до вивчення англійської мови та рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності.

Окрім того, використання ІКТ у процесі вивчення англійської мови може сприяти вирішенню наступних завдань:

- зацікавлення англійською мовою,
- унаочнення навчального матеріалу,
- за допомогою навчальних програм відбувається поєднання чуттєвих, слухових та зорових компонентів впливу на сприйняття тексту учнями,
- розширення знань учнів з певної навчальної теми,

- перевірка та самоперевірка набутих знань та умінь. Працюючи з навчальними програмами, студенти мають можливість перевіряти себе, проходити тестування, виконання різноманітних вправ.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі досліджено вплив використання інформаційно-комунікаційних технологій на підвищення мотивації вивчення старшокласниками англійської мови, розроблено й експериментально перевірено систему вправ та визначено інтернет-ресурси, використання яких на уроках має позитивно впливати на позитивну мотивацію учнів до навчання.

На сучасному етапі активно використовуються термін «інформаційно-комунікаційні технології». Думки вчених щодо однозначного трактування даного поняття відрізняються, але загалом, інформаційно-комунікаційні технології – це сукупність технологій навчання учнів для підвищення ефективності та продуктивності освітнього процесу за допомогою створення, отримання, збереження, накопичення, обробки, поширення та передачі інформації, а також спілкування у мережі «Інтернет». Термін «інформаційно-комунікаційні технології» досить часто вживають як синонім інформаційних технологій, але ІКТ є більш загальним поняттям.

У освітньому процесі до сучасних ІКТ відносяться: Інтернет-технології, мультимедійні програмні засоби, спеціалізоване програмне забезпечення, електронні посібники, підручники, системи дистанційного навчання та ін.

Однією з найважливіших проблем як української, так і зарубіжної педагогічної психології є вивчення проблеми формування мотивації, важливість якої пов'язана з аналізом джерел активності, дослідженням спонукальних сил діяльності особистості. Базовими поняттями, які визначають сутність мотиваційної сфери особистості є нужда, потреба, бажання, когнітивний контроль, намір, мотивація та мотив. Мотивація є актуальною тоді, коли мотиваційний процес закінчується діяльністю. Навчальна мотивація – це те, що спонукає дитину іти до закладу освіти, а також те, що визначає його бажання, цілі, мотиви навчальної діяльності.

Для організації роботи з розвитку мотивації важливо уявляти загальні тенденції кожного вікового періоду. У старшому шкільному віці істотно

формується ціннісно-змістова сфера учнів, а також внутрішня позиція по відношенню до себе та інших людей. Відбувається розвиток та усвідомлення своїх власних мотивів навчання, переосмислення цінностей, змінюється характер міжособистісних відносин та переформування поглядів на навчальну діяльність. Під впливом професійного самовизначення формуються основні мотиви навчання. У той же час, важливу роль відіграє пізнавальна мотивація, яка є одним із найвищих рівнів мотивації, адже учнів до певної дії спонукає сам процес. Вони мають захоплюватися справою, над якою працюють. Тоді якість роботи буде набагато вищою.

Натепер існує велика кількість інформаційно-комунікаційних технологій, які можливо впроваджувати в освітній процес з метою підвищення мотивації учнів старших класів до навчання. До них можна віднести інтерактивні онлайн-платформи, освітні електронні видання, інформаційні ресурси, освітні тренажери та ін. ІКТ дають можливість здійснювати пізнавальні онлайн-зустрічі учнів з педагогами з різних куточків світу. З метою підвищення мотивації учнів до навчання, створено платформи для проходження інтернет-олімпіад та участі у онлайн-конкурсах. ІКТ в освітньому процесі дає можливість візуалізувати навчальний матеріал, тим самим полегшуючи його сприймання учнями. Підвищити словниковий запас можливо, візуально відображаючи незрозумілі слова з тексту або при вивченні нової лексики. Однією з важливих засобів для підвищення мотивації учнів до навчання є здійснення віртуальних екскурсій або «уявних подорожей».

З метою якісної підготовки учнів старшої школи до складання зовнішнього незалежного оцінювання/проходження мультипредметного тесту, розроблено величезну кількість різноманітних онлайн-платформ. ІКТ дають можливість зробити вивчення англійської мови індивідуальним. Пов'язуючи англійську мову з чимось особистим у житті учнів, можна підвищити мотивацію учнів до навчання.

Результати експериментально-дослідного навчання засвідчили, що мотивація учнів до вивчення англійської мови в старшій школі зросла під

впливом застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Вправи, запропоновані вчителем, передбачали роботу з онлайн-сервісами Mentimeter, Padlet, WordWall, «Kahoot!», онлайн-генератором зображень з технологією штучного інтелекту Craiyon. Ефективність запропонованих вправ, спрямованих на підвищення мотивації учнів до вивчення англійської мови, підтверджено динамікою позитивних змін. В усіх учнів 11-А класу та 11-Б класу підвищився рівень мотивації в усіх учнів. Зокрема, первинний результат учнів 11- А класу становив 21,1, а кінцевий – 25, що відповідає першому рівню мотивації, в учнів 11-Б класу - первинний результат становив 18.9, а кінцевий – 20.0, що відповідає другому рівню мотивації (хороша шкільна мотивація). Застосування вправ стимулювало бажання учнів вивчати англійську мову.

Враховуючи вище викладене, можна стверджувати, що застосування ІКТ на уроках англійської мови у закладі освіти може позитивно впливати на підвищення мотивації до навчання, формування необхідних ключових та предметних компетентностей, безпосередньо іншомовної комунікативної компетентності, навичок практичного застосування; може створювати умови для ефективної взаємодії учителя зі здобувачами освіти та їх батьками. Результати експерименту підтвердили ефективність розробленої системи вправ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Blurton C. New directions in Education [Electronic resource] / Craig Blurton // Communication, Information and Informatics Sector / World Communication and Information Report 1999-2000. – [1999]. – P. 46-61. – Mode of access : http://www.unesco.org/webworld/wcir/en/pdf_report/chap2.pdf
2. Computerworld: [Веб-сайт]. URL: <https://www.computerworld.com/> (дата звернення: 12.12.2023).
3. Craig Rusbult. Strategies and Motives for Personal Education [Електронний ресурс] / Craig Rusbult – Режим доступу до ресурсу: <https://www.asa3.org/ASA/education/learn/motives.htm>
4. Duolingo: [Веб-сайт]. URL: <https://uk.duolingo.com/> (дата звернення: 11.01.2024).
5. ENGIN Program: [Веб-сайт]. URL: <https://uk.enginprogram.org/> (дата звернення: 13.01.2024).
6. Fominuh N.Y. The meaning of the Informative and communicative technologies. Retrieved January 29, 2021. P. 38–42.
7. Google Arts & Culture: [Веб-сайт]. URL: <https://artsandculture.google.com/> (дата звернення: 20.12.2023).
8. Iarenenko N. Enhancing English language learners' motivation through online games // Information Technologies and Learning Tools. 2017., вип. 3 Т. 59. С. 126-131.
9. Kriukova Y. Use of Information and Communication Technologies in English Language Teaching in Distance learning. Pedagogical sciences, 2021. P. 97-113.
10. Kumar, S, Tammelin, M. Integrating ICT into language learning and teaching Guide for Institutions. Johannes Kepler Universität Linz, 2008. 43 p.
11. LINGVA.SKILLS: [Веб-сайт]. URL: <https://lingva.ua/> (дата звернення: 20.12.2023).
12. Mishra, P., Koehler, M. J. Technological pedagogical content knowledge: A framework for integrating technology in teacher knowledge. Teacher College Record, 2006. 108 p.
13. Panagiotis P. , Panagiotis A. , Pinelopi K. Technology as a Motivational Factor in Foreign Language Learning // European Journal of Education. 2018., вип. 3 Т. 1. С. 43-52.
14. Passey D. The Motivational Effects of ICT on Pupils. Department of Educational Research Lancaster University, 2020. 77 p.

15. Poudel A. P. Information and Communication Technology in English Language Teaching: Some Opportunities and Challenges. *Journal of Comparative & International Higher Education*, 2022. P. 103-116.
16. Puspitasari D. The Effect of E-learning Application, Teacher Competence in Teaching and Reward Giving to Learning Motivation. State University of Jakarta, 2020. 20 p.
17. Rozgiene I. Integrating ICT into Language Learning and Teaching. Johannes Kepler Universität Linz, 2008. 52 p.
18. Zarzycka-Piskorz E. Kahoot it or not? Can games be motivating in learning grammar? *Teaching English with Technology*, 2016. P. 17–36.
19. Безплатні пізнавальні онлайн-зустрічі з іноземними вчителями // Нова українська школа: [Веб-сайт]. URL: <https://nus.org.ua/news/bezplatni-piznavalni-onlajn-zustrichi-z-inozemnymy-vchytelyamy-rozklad-na-11-16-veresnya/> (дата звернення: 22.12.2023).
20. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія / за ред. Бикова В.Ю. Київ: Атіка, 2008. 684 с.
21. Биков Ю. В. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності учнів та педагогів в умовах євроінтеграційних процесів в освіті / Ю. В. Биков, О. В. Овчарук. – Київ: Педагогічна думка, 2017. 60 с.
22. Біленко А.С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації вивчення старшокласниками англійської мови. Актуальні проблеми освіти і науки : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 19-20 січня 2024 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2024. – С. 77-78.
23. Біленко А.С. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на підвищення мотивації вивчення старшокласниками іноземної мови : інші матеріали. На Урок. 2024. URL: <https://naurok.com.ua/vpliv-informaciyno-komunikaciynih-tehnologiy-na-pidvischennya-motivaci-vivchennya-starshoklasnikami-inozemno-movi-395710.html>
24. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи їх подолання. Київ: Український центр оцінювання якості освіти, 2023. 30 с.
25. Більше половини школярів навчаються дистанційно // Освіта.уа: [Веб-сайт]. URL: <https://osvita.ua/school/87638/> (дата звернення: 10.12.2023).
26. Вольневич О. І. Технологія flipped classroom в дистанційному й очному навчанні / О. І. Вольневич // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2013. - Т. 36, вип. 4. - С. 121-131.
27. Всеукраїнська дистанційна олімпіада // Всеосвіта: [Веб-сайт]. URL: <https://vseosvita.ua/olympiad> (дата звернення: 08.01.2024).

28. Всеукраїнські конкурси для учнів // Освітній проєкт "На урок": [Веб-сайт]. URL: <https://naurok.com.ua/konkurs> (дата звернення: 08.01.2024).

29. Годованець Н. І. Використання сучасних інформаційних технологій при вивченні іноземної мови / Н. І. Годованець // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. - 2015. - Вип. 35. - С. 48-50.

30. Горобченко Н. , Черниш В. Роль сучасних інформаційних технологій на уроках іноземної мови // Збірник матеріалів науково-практичної Інтернет-конференції (30 січня – 6 лютого 2023 року. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36149/1/1.pdf> (дата звернення: 10.11.2023).

31. Грабовська Т.В. Формування позитивної мотивації діяльності особистості / Т.В.Грабовська, О.П.Киричук // Рідна школа. – К., 2002. – № 4. – С.12-14

32. Гриценчук О. О. Інформаційно-комуникаційна компетентність учнів як аспект моніторингу (досвід міжнародних порівняльних досліджень ОЕСД ТА ІЕА) / О. О. Гриценчук // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2013. - Т. 38, вип. 6. - С. 1-12.

33. Демартино А. П. Поняття і класифікація новітніх інформаційно-комунікативних технологій / А. П. Демартино // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. - 2018. - Вип. 24. - С. 94-99..

34. Дзюбка Л. В. Мотивація навчальної діяльності як психолого-педагогічна проблема / Л. В. Дзюбка, Л. І. Гриценюк // Психолінгвістика. - 2009. - Вип. 4. - С. 33-43.

35. Дреєр Адам М. Викладання в середній школі США. Проблеми вчителів-початківців. К: Наукова думка, 2005. - 288 с.

36. Жалдак М.І. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та в педагогічному університеті / М. Жалдак // Наукові записки Тернопільського національного університету. Серія: Педагогіка. – 2005. – № 6. – С. 17–24.

37. Захарова І.Г. Інформаційні технології в освіті / І.Г. Захарова. – К. : Академія, 2003. – 192 с.

38. Зубенко О. В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови // Закарпатські філологічні студії. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4110002a-59e5-4915-ae87-663c6bbca703/content> (дата звернення: 20.12.2023).

39. Зубченко О. С. Застосування ІКТ-технології в освіті Великої Британії / О. С. Зубченко // Освіта та розвиток обдарованої особистості. - 2017. - № 7-8. - С. 90-100.
40. Зязюн І.А. Мотивація і мотиви людської поведінки / І.А.Зязюн // Початкова школа. – 1999. – №6. – С.3-6
41. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес: виклики та перспективи: монографія / Саєнко Н. С. та ін. ; за ред. Саєнко Н.С., Голуб Т.П., Лавриш Ю.Е., Лук'яненко В.В., Литовченко І.М. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 220 с.
42. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 5. / За ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало. – Львів: ЛДУ БЖД, 2017. – 400 с.
43. Колкер Я.М. Практична методика вивчення іноземних мов / Я.М.Колкер. – М.: ІЦ «Академія», 2000. – 264 с
44. Калініна Л. , Прокопчук Н. Електронна наочність як засіб розвитку мовленнєвої компетентності учнів ЗЗСО в умовах онлайн навчання // Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2023. № 1. С. 41-46.
45. Козак М. Роль мотивації та шляхи її підвищення при вивченні іноземних мов / Мирослава Козак. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – С. 84–87.
46. Козир М. Розвиток мотивації школярів до навчання засобами ІКТ // Освітологічний дискурс. 2020. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33400/1/Kozyr_MV_OD_4_2020.pdf (дата звернення: 20.12.2023).
47. Комарова А. І. Використання інформаційно-комунікативних технологій у процесі вивчення іноземної мови // Педагогічні науки : зб. наук. пр / Бердянський державний педагогічний університет. Бердянськ, 2016.№ 1. С. 116-122.
48. Коноваленко Т. В., Бондар Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання англійської мови // Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 25–26 вересня 2020 р.) / МДПУ ім. Б. Хмельницького. Мелітополь, 2020.№ 5. С. 106-110.
49. Коноваленко Т.В., Бондар Н.В. Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 25–

26 вересня 2020 р.). – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2020. С. 106-110.

50. Кочарян О. С., Фролова В. М. Структура мотивації навчальної діяльності: навчальний посібник. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін.-т, 2011. 40 с.

51. Крупський Я. В. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій : словник / Я. В. Крупський, В. М. Михалевич ; Міністерство освіти і науки України ; Вінницький національний технічний університет – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 72 с.

52. Кузьміна І. П. Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з іноземної мови // Електронний ресурс. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/8895/1/36.pdf> (дата звернення: 12.12.2023).

53. Лапінський В. В. Навчальне середовище нового покоління та його складові / В. В. Лапінський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – 2008. – № 6. – С. 26–32.

54. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики : навч. посіб. : [у 3 ч.] / Н. В. Морзе ; за ред. акад. М. І. Жалдака. – К. : Навчальна книга, 2004. – Ч. 1 : Загальна методика навчання інформатики. – 256 с.

55. Муратова І. А. Технологія: універсалізація та уніфікація соціального буття [Електронний ресурс] / І. А. Муратова // Київ: «Міленіум», 2019. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41906/1/Muratova-I-A_Technology_Monograph_2019.pdf.

56. Новосьолова В. Формування мотивації учіння // Методика мови. URL: https://lib.iitta.gov.ua/714057/1/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf (дата звернення: 20.12.2023).

57. Овчаренко З. Інформаційні технології як засіб інтенсифікації вивчення англійської мови [Електронний ресурс] / З. Овчаренко – Режим доступу до ресурсу: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/ovcharenko_informatsiini.pdf

58. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник / за ред. Павелків Р.В. Київ: Кондор, 2009. 576 с.

59. Подружитися зі штучним інтелектом: ідеї для вчителів та учнів // Освіторія: [Веб-сайт]. URL: <https://osvitoria.media/experience/podruzhytysya-zi->

shtuchnym-intelektom-ideyi-dlya-vchyteliv-ta-uchniv/ (дата звернення: 12.01.2023).

60. Подшивайлов В.М. Мотиваційна сфера особистості: діагностично-розвивальний путівник. Методичні матеріали / Ф.М. Подшивайлов, О. П. Сергєєнкова. – К.: Інститут обдарованої дитини.

61. Пометун О. Таксономія Б. Блума [Електронний ресурс] / О. Пометун – Режим доступу до ресурсу: https://kegt.rshu.edu.ua/images/dustan/2020/ja_03.pdf.

62. Пророк Н. В. Психологічна діагностика мотивації особистості до навчання в умовах інформаційного суспільства: монографія / за ред. Н.В. Пророк. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 131 с.

63. Профільна середня середня освіти: почалося громадське обговорення проекту стандарту // Міністерство освіти і науки України: [Веб-сайт]. Київ. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/profilna-serednya-osvita-pochalosya-gromadske-obgovorennya-proyektu-standartu> (дата звернення: 20.12.2023).

64. Рацул А. Педагогіка: інформативний виклад [Електронний ресурс] / А. Рацул, Т. Довга, А. Рацул – Режим доступу до ресурсу: <https://pidru4niki.com/88566/pedagogika/pedagogika>.

65. Савінова Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в корекційній освіті // Науковий часопис. Корекційна педагогіка / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ. № 1. С. 156-164.

66. Словник іншомовних слів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%D2%E5%F5%ED%EE%EB%EE%E3%B3%FF>

67. Собко Р. Інформаційно - комунікаційні технології як фактор впливу на здоров'я молоді [Електронний ресурс] / Р. Собко – Режим доступу до ресурсу: <https://social-science.uu.edu.ua/article/579>.

68. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики [Електронний ресурс] / О. М. Спірін // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – № 5(13).

69. Стариков С. М. Інформаційні технології в освіті // Освіта і наука. 2009. № 10 (67). С. 94–101.

70. Тести ЗНО/НМТ онлайн з англійської мови // ЗНО-ОНЛАЙН Онлайн — тести зовнішнього оцінювання: [Веб-сайт]. URL: <https://zno.osvita.ua/english/> (дата звернення: 10.12.2024).

71. Тесцова І. О. Роль цифрових технологій у процесі вивчення іноземної мови [Електронний ресурс] / І. О. Тесцова, І. Л. Лопата // 2023 – Режим доступу до ресурсу: <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/10.pdf>.

72. Токарева Н. М. Основи педагогічної психології: посібник / за ред. Н.М. Токарева. Кривий Ріг, 2013. 223 с.

73. Триус Ю. В. Інноваційні технології навчання у вищій школі [Електронний ресурс] / Триус Ю. В. ; Черкаський державний технологічний університет // Сучасні педагогічні технології в освіті : Х Міжвузівська школа-семінар. – Харків, 2012. – 52 с.

74. Фоміних Н. Ю. Сутність поняття „інформаційно-комунікаційні технології” та їх значущість на сучасному етапі інформатизації освіти [Текст] / Н. Ю. Фоміних // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / наук. ред. Сущенко Т. І. та ін. – Запоріжжя, 2009. – Вип. 5 (58). – С. 396–400.

75. Шкуропат А. В. Структура навчальної мотивації учнів старших класів / А. В. Шкуропат, І. В. Головченко, С. Д. Рудишин // Педагогічні науки : теорія та практика. - Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. - № 3 (39). - С. 19-26.

76. Яблоков С. «Перевернуте» навчання англійської мови за професійним спрямуванням // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/26.pdf> (дата звернення: 12.12.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Список публікацій здобувача за темою магістерської роботи та відомості про апробацію результатів дослідження

Основні положення магістерської роботи викладено в таких публікаціях:

1. Биленко А.С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення мотивації вивчення старшокласниками англійської мови. *Актуальні проблеми освіти і науки : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 19-20 січня 2024 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2024. – С. 77-78.*
2. Биленко А.С. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на підвищення мотивації вивчення старшокласниками іноземної мови : інші матеріали. На Урок. 2024. URL: <https://naurok.com.ua/vpliv-informaciyno-komunikaciynih-tehnologiy-na-pidvischennya-motivaci-vivchennya-starshoklasnikami-inozemno-movi-395710.html>
3. Биленко А.С. Використання сервісу миттєвих опитувань "Mentimeter" на уроках англійської мови у 10 класі : матеріали до уроків. На Урок. 2024. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-servisuv-mittevih-opituvan-mentimeter-na-urokah-angliysko-movi-u-10-klasi-396811.html>
4. Биленко А.С. Використання віртуальної дошки Padlet на уроках англійської мови : матеріали до уроків. На Урок. 2024. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-virtualno-doshki-padlet-na-urokah-angliysko-movi-396813.html>

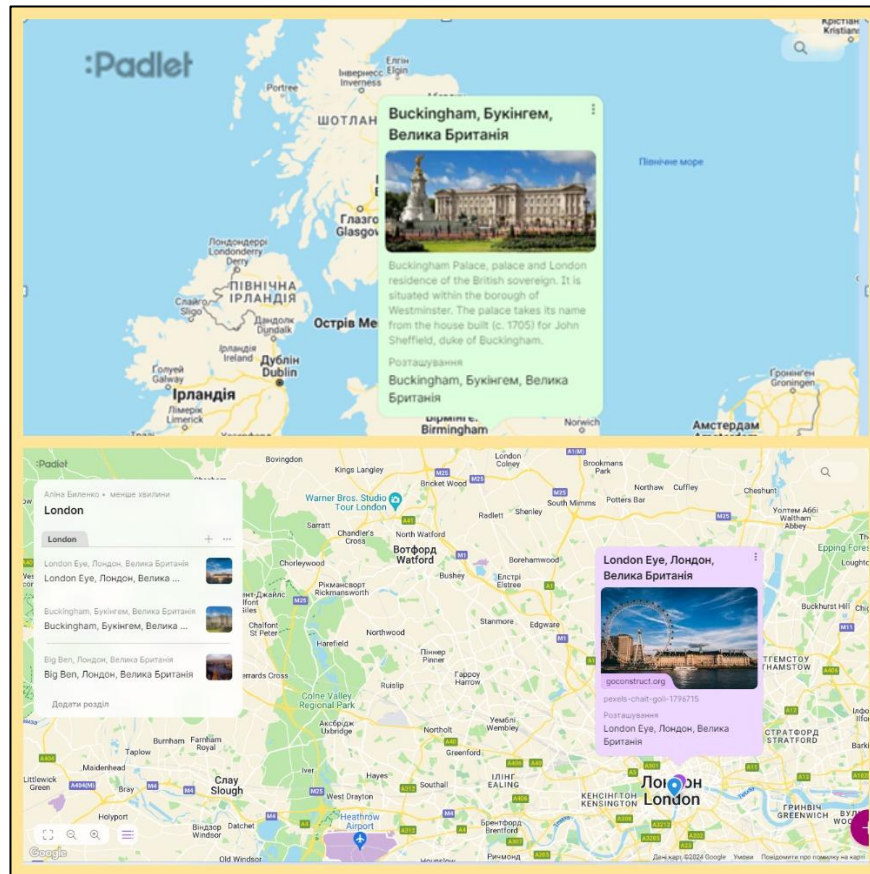
Апробація результатів магістерської роботи:

1. X Міжнародна науково-практична конференції «Актуальні проблеми освіти і науки» (м. Львів, 19-20 січня 2024 року).

Додаток Б

Можливості використання інтерактивної платформи Padlet на уроках англійської мови

Створення інтерактивної мапи «Подорож Великобританією»

Генерація тематичних зображень за допомогою технологій штучного інтелекту

Можливості використання освітнього проекту «На Урок» уроках англійської мови

На Урок
освітній проект

Журнал Бібліотека Тести Помічник AI Підвищення кваліфікації Конкурси Олімпіада Інше

+ Додати розробку

УЧАСТЬ БЕЗКОШТОВНА

**XX Всеукраїнська
інтернет-олімпіада
«На Урок» (Зима 2024)**

ЗАРЕЄСТРУВАТИ КЛАС

Проходження інтернет-олімпіад (зразок завдань для учнів 10 класу)

Завдання №4

Read the text and type the answer in lower case below.

Christmas toys in Klavdievo factory are made of ...

У поле для відповіді впишіть одне слово, англійськими буквами (без пропусків і розділових знаків).

Вкажи свою відповідь

glass

НАСТУПНЕ ПИТАННЯ

Завдання №5

Find the words with the same pronunciation.

æ ɜ ɪ ɔ θ aʊ

Обери усі можливі варіанти

dire

deer

dear

dare

НАСТУПНЕ ПИТАННЯ

Участь у конкурсах

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС

«НМТ з англійської мови: Survival guide»

Для учнів 10-11 класів

ЗАРЕЄСТРУВАТИ УЧНІВ

Онлайн–тести - інтерактивні завдання для контролю знань та засвоєння вивченого матеріалу

CONDITIONAL 2

[Назад](#)

СТВОРИТИ СЕСІЮ

«На Урок»

Conditional 2

ПІБ:

Клас:

Дата:

1. Complete the sentences using Conditional II. (Second Conditional).
Nick.....(to be happier) if his wife.....(return) to him.

☐ a) would be / would return	☐ б) were / returned
☐ в) would be / returned	☐ г) were / would return
2. Complete the sentences using Conditional II. (Second Conditional).
If Mary.....(to come) in time, we.....(not to be) late for the concert.

☐ а) came / wouldn't be	☐ б) come / wouldn't be
☐ в) would come / not be	☐ г) comed / wouldn't be
3. The doctor(to help) you if you(to listen) to his recommendations.

☐ а) will help / listened	☐ б) would help / listened
☐ в) helped / would listen	☐ г) would helped / listened
4. Fred.....(to read) more if he(not to work) so hard.

☐ а) would read / didn't work	☐ б) read / wouldn't work
☐ в) would read / didn't work	☐ г) would reads / didn't work

1 / 20
🔔
А Дусяксія ✕

Complete the sentences using Conditional II. (Second Conditional).
Nick.....(to be happier) if his wife.....(return) to him.

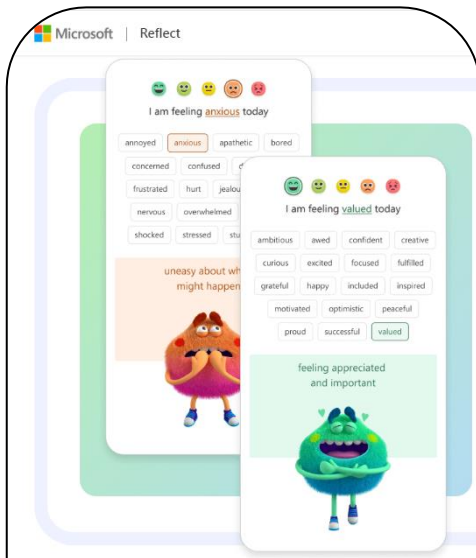
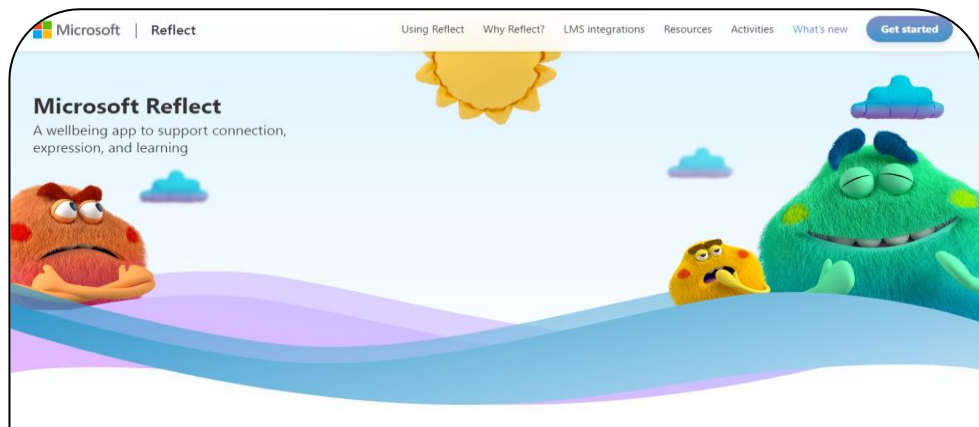
would be / would return

were / returned

would be / returned

were / would return

Можливості використання сервісу Microsoft Reflect (<https://reflect.microsoft.com/>) як засобу мотивації учнів

- додаток, який підтримує спілкування, самовираження та навчання;
- дає можливості зрозуміти, як учні ставляться до будь-якої теми уроку;
- «Монстр почуттів» демонструє 60 різних емоцій у захоплюючій та грайливій формі, допомагаючи учням достовірно ідентифікувати та називати свої емоції.
- наявність простору для спільного використання допомагає побудувати навчальну екосистему, де кожен відчуває себе в безпеці робити помилки та розвиватися.

